

Szerkesztőség
Arad, Acsoev-palota.
Kiadóhivatal:
Aradi Nyomda Vállalat.
Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)
Sürgönyeim: Közlöny, Arad.
Telefonszám:
Szerkesztőség és Kiadóhivatal
151.
Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDEKEN

Egész évre ... .. 1080 Lej
Fél évre ... .. 540 Lej
Negyed évre ... .. 270 Lej
Havonta ... .. 90 Lej

Hirdetések díjszabás szerinti

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

Mocsárlovag.

A modern Casanova börtönbe került és a rendőrségi fotográfiák művésziellen, pőznélküli, szomorú lencsém egy gyámoltalan, felszeg, sarokbaszorult gonosztevő képe rajzoldódik elénk. Casanova a lovagi erkölcsök korában élt, ingyenélő volt, de szimpatikus, ötleletes, merész és a lovagiasság cífra kereteit minden körülmények között betartotta. A Ma Casanovája — Gaetán, akinek szürke és szárnalmas fotográfiája most a bucaresti-i rendőrség büntügyi albumába került. Gaetán is lovag volt és ingyenélő. Kizárólag Rolls-Royceon száguldozott a főváros uccáin, a legfelsőbb ezer szalonjaiban nagy szerepet játszott, dívatot diktált, véleményt nyilvánított morális kérdésekről, százezreket kártyázott el titkos és nyilvános játéklukokban, a miniszteriumokban minden párnázott ajtó kitárult, ha Gaetán megjelent, szórta a pénzt és senki sem tudta, hogy miből. Azaz hogy mindenki tudta, de ilyen kényes és „diszkrét” természeti témákról „jobb” társaságokban nem illik, de nem is tanácsos beszélni, mert Gaetán nagyon kényes volt a becsületére és nem tűrt el senkitől ilyen rágalmatokat.

A társadalmi élet legfelsőbb rétege tehát nagyon jól tudta, hogy a modern Casanova pénzforszárai a gazdag és előkelő nők hálószobáinak vaskazettáiból erednek, nagyon jól tudta, hogy selyemű Gaetán, a bucaresti-i aranyifjúságnak ez a gyöngye, de azért nem vette túlságosan szigorúan a dolgot. Istenem: a pénzszerzésnek oly sok különböző, gyakran ki sem kutatható módja van, miért háborodnának fel különösképpen Gaetán ur foglalkozása miatt? Bizony már ott tartunk, hogy a kitartottság nem is bűn az előkelő fővárosi társaságokban. Gaetánnal szemrebbenés nélkül kezelték közgazdasági, társadalmi, politikai életünk kiválóságai is és csak akkor rántották vissza a kezüket, amikor megtudták, hogy leleplezett rablógyilkossal, stricivok szélhámmal paroláztak.

Néhány kalapácsütés egy előkelő szépaszszony budoirjában a hölgy fehér homlokára és mint egy varázsütésre megváltozik minden. Casanovát meggyanúsítják, hogy már előzőleg is követett volna el rablógyilkosságokat, a melynek tettesét sohasem találta meg a rendőrség, amely ilyen ügyekben nem nyomoz ott, ahol Gaetán meg szokott fordulni. Kiderült róla, hogy hamiskártyás, kokaincsempész, tolvaj és — a bucaresti-i hiszterikák kedvence. Néhány önfelédű vagy szándékos kalapácsütés olyan visszhangot keltett, ami felhívja a figyelmet a felső tízezrek társadalmi életének tartalomszerű kongására. A bucaresti-i Leonidasz asszonyok pénzén egy ilyen aljas kis csirkefogó tényező, hangadó, mintakép lehetett abban a társadalomban, amely az erkölcsi zűllés legelső létrafokain botorkál. Korunk hisztériája Casanovát farag a Gaetánhoz hasonló alakokból és szivdöglesztő lovaggá, gáncsnélküli hőssé magasztosítja a selyemfiút. Gaetánt el fogja ítélni a bíróság, de csak mert a véletlen körülmények, a rendőri fotográfus igazmondó lencséje elé állították. De nem fogja elítélni a bíróság a társadalmat, amely a Gaetánokat termeli és a becsületes, dolgozó, szenvedő embertömeg fölé emeli.

Goldis László nyilvánosságra hozta a konkordátum teljes szövegét.

Erdekes intézkedések a püspökségek számáról, az iskolákról. — Teljesen megszűnik a kegyuraság.

(Arad, március 6.) Mai számunkban részletesen ismertettük Goldis László volt kultuszminiszternek „A konkordátum” címen román nyelven a napokban Aradon megjelent röpiratát, amely a nagyfontosságú kérdésnek talán a legaktuálisabb fázisában különös szenzációt keltett. A röpirat természetesen magában foglalja a Goldis László által készített konkordátum-tervezet teljes szövegét is, amelyet nagygyar fordításban alább közlünk. A Goldis-féle konkordátum-tervezet három részből és háromszázötven szakaszból állott s nagyjában azonos a már ismertetett Lapedatu-féle tervezettel. Goldis László konkordátum-tervezete, amelyet mint véglegesen megállapított szöveget adott közre a volt kultuszminiszter, egyébként a következőképen hangzik:

A katolikus püspökségek új beosztása.

1. §. A katolikus vallás, bármilyen szerződésű legyen az, szabadon gyakorolható Románia egész területén. 2. §. A katolikus egyház Románia egész területén a következő szervezetet nyeri: a görög szerződésű katolikus érsekség székhelye Blaj (Balázsfalva); püspökségei: Oradea (Nagyvárad), Lugoj (Lugos), Gherla (Szamosújvár) és még egy püspökséget szerveznek az ország északi részének azon városában, amelyet a királyi kormány a Szentszékekkel együttesen állapít meg. Ebben a püspökségbe fognak tartozni a görög katolikus rúthének is, akiknek különleges igazgatásuk lesz. A római katolikus érsekség székhelye Bucuresti, püspökségei pedig: Alba-Iulia (Gyulafehérvár), Timisoara (Temesvár), Satumare (Szatmár) és Iasi. A satumarei és oradeai (nagyvárad) püspökségek egyesítve lesznek aequo principaliter. A konkordátum ratifikálása által megszűnik az oradeai püspökség apostoli kormányzósága és a satumarei püspökség jurisdikciója alá kerül az egész oradeai püspökség területe. A iasi-i püspökséghez csatolandók a bucovinai római katolikus egyházak. A régi királyság területének jurisdikciója a Propaganda Fide alól új közjogi helyzetébe kerül. Az örmény egyház részére Gherla (Szamosújvár) székhellyel legfelsőbb egyházi fórum létesítetik. A Szentszék a provinciák körzetében semmilyen változtatást nem fog eszközölni a román kormány előzetes beleegyezése nélkül. 3. §. Romániának egyetlen része sem fog egyházilag valamelyik külső hatóságtól függni, ugyanígy a Romániában lévő egyházi hatóságok hatásköre nem terjedhet a határon túlra. 4. §. A püspökök, a klerus, a nép és a Szentszék között lefektetett ügyekben a közvetlen érintkezés teljesen szabad. 5. §. A püspökségek vezetőit, valamint a cum iure successionis kinevezett koadjutorokat a román állampolgárok közül nevezik ki, kivételt csak a román kormány és a Szentszék közös megállapodásával lehet tenni. A püspökök kinevezése előtt a Szentszék jelzi a román kormánynak azt a személyt, akit ki akar nevezni és a kinevezés

csak akkor történik meg, ha politikai okokból a közös megállapodásnak nincs akadálya. 6. §. A püspökök mielőtt átvennék a püspökség vezetését, a következő esküt teszik le: „Esküszöm az Isten előtt és a Szent Evangeliumra, hogy hűséges leszek Románia királyához és utódaihoz és amint egy püspökhöz illik, megtartom és alantosaim által megtartatom a hűséget a király, az alkotmány és a törvények iránt. Nem fogok semmi olyat cselekedni, amely a közrendet, vagy az ország integritását érintené. Isten engem úgy segélyjen!” 7. §. A „Domine Salvum fac Regem” kezdetű egyházi éneket az uralkodóért, istentiszteletken a liturgia szerint énekelni kell. 8. §. A püspökök teljes szabadságot kapnak tartományuk kormányzására. Szabadon adhatnak egyházi, erkölcsi és ekleziásai rendeleteket. Abban az esetben azonban, ha a rendeletek valami általános érdeket érintenek, azokat a kultuszminisztérium tudomására kell hozniok. 9. §. Az állam elismeri a római katolikus egyház részére a jogiszemélyiséget a közjogi értelemben. Jogi személyiséget kapnak természetesen az egyházközségek, esperességek, klostromok, apátságok, püspökségek, érsekségek és a többi törvényes egyházi szervezettek. 10. §. A katolikus egyház és hívei (tagjai), akik román állampolgárok, ugyanazon elbánásban részesülnek az állam részéről, mint a többi egyházak hívei. A görög katolikus egyházak püspökei és a bucaresti-i római katolikus érsek jogszerinti szenátorok.

Az iskolák sorsa, a kegyuri jogok megszüntetése.

A 11. §. a kanonokokra, a 12. §. pedig az új parochiák alapítására vonatkozik. A kanonokoknak feltétel nélkül román állampolgároknak kell lenniök, kivételt csak a román kormány és a Szentszék közös megállapodásával lehet tenni. A püspököknek jogukban áll a kormányval egyetértve, új parochiákat alapítani, templomokat építeni, állami támogatást azonban csak azon esetekben nyerhetnek, ha az új parochia városban legalább 400. községben pedig legalább 200 családot hívott mutat ki. A lelkészeket csak román állampolgárok közül nevezhetik ki a püspökök és a kormány beleegyezését csak az esetben kell kikérniök, ha idegen állampolgárt akarnak kinevezni, akinek viszont kötelessége utóbb megszerezni a román állampolgárságot. 13. §. A Patrimonium Sacrum-ot a megyés püspök tanácsa kormányozza, a saját maguk által alkotott és a kormány, valamint a Szentszék által helyben hagyott statutumok alapján. 14. §. Az egyházi iskolák és intézmények, valamint a tantervezet feletti felügyelet az illető egyházat illetik. 15. §. A kegyuri jogok és kötelességek teljesen megszűnnek. Az alapítványi épületek, a parochia-épületek és egyéb ingatlanok, amelynyben telekkönyvelve volnának, az illető jogiszemély teljes birtokába mennek át, míg ha ez eddig valamelyik kegyur nevében állott,

használata továbbra is az illető jogszemélyt illeti. Az illető egyház (parochia) megszűnése esetén az ajándékozást tett kegyur az illető ingatlan tulajdonjogát az államtól vissza kérelmezheti. 16. §. Minden egyes püspökség tarthat fenn szemináriumot. A szeminárium tanárai csak román állampolgárok lehetnek, kivételt csak a kormány és a Szentszék közötti közös megállapodás alapján lehet tenni. A szemináriumok tantervét az illetékes egyházi fórumok állítják össze, a román nyelv és történelem tanítása azonban kötelező. 17. §. A szerzetes-rendek tagjainak román állampolgársággal kell bírniuk és jövedelmeiket csak az adományok értelmében oszthatják fel, illetve kizárólag egyházi és erkölcsi célokra használhatják. A 18. §. értelmében a katolikus egyházaknak joguk van hivatásukat a hadseregben, kórházakban, árvaházakban és fegyintézetekben lelkiileg gondozni. A 19. §. intézkedik az iskola-fenntartási jogról. Eszerint a katolikus egyházaknak saját költségeikre joguk van elemi és középfokú iskolákat fenntartani a közoktatásügyi miniszter felügyelete és ellenőrzése mellett. Joguk van fenntartani a jelenlegi tanítóképzőket. A szerzetes-rendeknek és kongregációknak is joguk van a tanítás nyelvét megállapítani. 20. §. A katolikus egyházaknak jogukban áll a katolikus iskolai növendékek hitoktatását gyakorolni úgy a nyilvános állami, mint az egyházi magániskolákban és intézetekben. A 21. §. arról intézkedik, hogy különleges megállapodással fogják elintézni a román állam területén kívül álló egyházi javak ügyét. A 22. §. megállapítja, hogy a konkordátum alkalmazása körül felmerült egyenlenségeket a Szentszék és a kormány együttes határozatokkal fogja megszüntetni. A 23. §. arról intézkedik, hogy a konkordátum a ratifikálás után azonnal érvénybe lép, végül a 24. §. kimondja, hogy a ratifikálás Romániában fog lefolyni és pedig legkésőbb két hónapon belül. Egy pótszakasz is van a fenti szöveghez illesztve, amely szerint a ratifikálás után két hónapon a kormány és a Szentszék kiküldött tanácskozással ülnek össze és a püspökségek megbízottjaival megállapítják a püspökségek területét s azokat a vagyonszerveket, amelyek a 13. §. alapján a Patrimonium Sacrum-ot képezik.

Monstre-pör Lipován.

Felmentették a lippai fogyasztási szövetkezet sikkasztással vádolt tizenöt igazgatósági tagját

(Az Aradi Közlöny lippai tudósítójától.) Nagy érdeklődés mellett folyt le a lippai járásbírószágon Francescu György sistaroveci lelkésznek és tizennégy vádlottársának büntetése, amelyet a falusi szövetkezetek bucaresti-i központja (Centrala Cooperativa Satesti) indított a vádlottak ellen. Mind a tizenötön általános szeretetnek és közbecsülésnek örvendő férfiak, akik Lippa társadalmi életében élénk szerepet játszanak. Éppen azért perbe fogásuk nemcsak Lippán, hanem az egész járásban nagy feltűnést és megütközést keltett. Francescu György évekként ezelőtt többi tizennégy társával együtt a lippai fogyasztási szövetkezet igazgatóságában foglalt helyet, a mely mérlegeit és évi zárszámadásait pontosan feltérjesztette a bucaresti-i központnak. A per megindítására a regáti szövetkezeti törvény adott alkalmat, amely lehetővé teszi, hogy a szövetkezeti központ a már felülvizsgált és jóváhagyott mérlegek ellen is bármikor kifogást emelhesen. Néhány hónappal ezelőtt a bucaresti-i központ megvádolta Francescu György lelkészt és az igazgatóság többi tagjait, hogy a szövetkezet vagyonát hűtlenül kezelték és körülbelül egymillió lej sikkasztottak. A tárgyalás több napig tartott. A vádlottak közül kilencet Avramescu Vazul dr. aradi ügyvéd, hatot pedig Baár Tibor dr. lippai ügyvéd védett. A tárgyalást Csillag Róbert dr. vezető járásbíró nagy alaposággal és körültekintéssel vezette. Egy légió volt a tanúk száma. A bíróság kihallgatott több könyvszakértőt, akik a szövetkezet ügymenetét, mérlegeit és egyéb kimutatásait évekre visszamenően vizsgálták felül, azonban semmiféle visszaélésnek nem jöttek a nyomára. Csillag járásbíró a központ kiküldött

ügyészének vádbeszéde és a védők beszédei után a tanúvallomások és a könyvszakértők véleménye alapján tegnap hozta meg ítéletét,

amely szerint a vádlottakat büntetlenül szabadon bocsátotta. Az ítélet Lippa közönsége körében nagy megnyugvást keltett.

Uj vezetőt kapott az aradi postavám.

A postavezérigazgató az aradi kereskedelmi és iparkamara intervenciójára megvonta a koncessziót az eddigi vállalkozótól és azt az aradi szegényház volt élmezőjének adta.

(Arad március 6.) Az aradi postavám ügyében ma igen érdekes és jelentős fordulat állott be. Mint ismeretes, az aradi kereskedők panaszára az aradi kereskedelmi és iparkamara akcióit indított az irányban, hogy Manta Györgytől, aki, mint ismeretes, koncessziót kapott a postavezérigazgatóságtól a vámiroda felállítására, ezt a koncesszióját sürgősen vegyék el, miután hanyag és szabálytalan módon kezeli a vámolás céljából kapott csomagokat. Az ő hanyagságának tulajdonítható, hogy 1927. évben az aradi kereskedők körülbelül fél millió lejjel károsodtak, amit raktáridij címén kellett nekik kifizetni s emellett még sok áru elromlott a hosszú vesztegelési idő alatt. Manta ellen még az a vád is felmerült, hogy sokkal nagyobb díjakat számított fel, mint amennyit a tarifa előírt. Az állandó panaszok végre illetékes helyen meghallgatásra találtak, az aradi kamara akciója sikerrel járt.

A postavezérigazgatóság megvonta Manta koncesszióját és 37350—1928. számú rende-

tével koncessziót adott Handoca Zamfirnak, az aradi szegényház volt élmezőjének a postavámiroda felállítására. A koncesszió két évi időtartamra szól. Most érkezett egyébként haza Handoca Zamfir, aki kijelentette, hogy aradi emberekkel fog a hivatalban dolgozni, akik ismerik az aradi kereskedőket és az aradi viszonyokat és minden lehető meg fog tenni arra nézve, hogy panasz fel ne merüljön. Szigorúan a tarifális árakat fogja betartani és intézkedik, hogy a kapott postacsomagokat bala-déktalanul továbbítsák is a címzettnek. A kereskedők helyzetének a megkönnyítése céljából Handoca az Alexandri (Salacz) uca 5. szám alatt irodát állított fel, amely a koncesszió érvénybelépésétől, 1928. március 15-étől kezdi meg működését. Handoca Zamfir ma délelőtt megjelent Georgesou János megyei prefektusnál és bemutatta a postavezérigazgatóságnál kapott koncesszióját, hivatalos tudomásvétel céljából.

A liberálisok nemzeti kabinet alakításában reménykednek.

Megszavazták a gabona osztályozásáról szóló törvényjavaslatot. — A kormány meghosszabbítja a parlamenti ülészakot. — Püspökök vitája az új kultuszjavaslat fölött.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A Cuvantul megbízható forrásból úgy értesült, hogy Bratianu Vintila kormányelnöknek a parlamenti ülészak meghosszabbítása tekintetében sikerült megszereznie a régenstanács hozzájárulását. Eszerint most már bizonyos, hogy a parlament ülészakát közvetlenül a husvéti ünnepek előtti napokig tolikák ki s ez alatt az idő alatt a kamara több nagyfotosságú javaslatot tárgyal le. A lap úgy tudja, hogy a parlament be-berkesztése után Bratianu Vintila külföldre utazik, ahonnan csak három-négy hét múltán tér vissza. Kormánykörökben egyébként bizonyosak abban, hogy a kormányválság egyelőre elmúlt s az ellen-nagygyűlésekkel sikerült kisebbiteni a nemzeti-parasztpárt befolyását a tömegekre. A Vitorul szerint a nemzeti-parasztpárt a kormánypart népgyűlési sikerei következtében az utóbbi napokban erősen mérsékli kifakadásait és ezért nem tartja kizártnak, hogy Maniuek végre jobb belátásra jutnak és végül mégis sikerülni fog létre hozni a rég óhajtott pártközi békét, ami viszont rövidesen egy nemzeti kabinet kormányrajutását eredményezné.

A kamara mai ülésén D. E. Ioanitescu a Seicaru elleni mérséklést teszi szóvá és követeli a sajtó fokozottabb védelmét. Ezután folytatják a gabonaneműek osztályozásáról szóló javaslat vitáját. Bratianu Vintila miniszterelnök kifejté, hogy a családi gyászmi se miatt távollevő Argetoianu földművelésügyi miniszter helyett beszél. Rámutat a javaslat fontosságára és szoros összefüggésére az agrár-reformmal. Ez a javaslat mezőgazdasági kincseink értékesítésének második fázisa — mondja a miniszterelnök. Az agrárreformnak inkább nemzeti és szociális jellege volt, míg ennek a javaslatnak inkább agrrikulturális fontossága van. Nagyobb súlyt kell fektetni földünk produktumainak értékesítésére. El vagyunk késve a külföldi versenyvel szemben, amelyet ki kell küszöbölni. A többi állam is ellenőrzés alá vette a kivitt, nehogy elértektelenedjenek az ország produktumai. Az osztályozás szükséges a szállítás javítása céljából is. Jókárban tartott gabonaraktárak fognak a termelők rendelkezésére állani. A külföld tudja, hogy a mi aranyunk a gabona és támogatni fog bennünket a szükséges anyagiakkal. Támadja a nemzeti-parasztpártot, amely tíz év

óta bizonyítja, hogy nem ismeri Nagyrománia szükségleteit és a parasztságot. Kötelezettséget vállal a liberálispart nevében, hogy ezt a reformot teljes mértékben végre fogják hajtani. (Lelkes taps.) A miniszterelnök beszéde után általánosságban elfogadják a javaslatot és megkezdik a részletes vitát.

A szenátus vallás és közoktatásügyi bizottsága tegnap ülést tartott Balan metropolita elnökletével. Az ülésen résztvettek Bogdan Duica, Rigu, Turcu lelkész, Pymen metropolita, Suci balázsfalvi érsek, Cosma, Petrovici, Ciorogariu, Comsa, Hosszu és Niculescu püspökök. Niemerover főrabbi, továbbá a bizottság számos szenátusi tagja. Az ülésen a kultusz-törvény-javaslatot tárgyalták. Lapedatu miniszter ismertette a javaslatot, majd Hosszu szamosujvári püspök szólalt fel és konstataulta, hogy a javaslat 1. és 51-ik szakasza sérti az egyházak szabadságát. Niemerover ugyanilyen értelemben szól fel. Lapedatu kifejti, hogy a készülő új büntetőtörvénykönyv tisztázni fogja a homályos pontokat és a büntetéseket. Bogdan Duica kéri a javaslatnál a második szakasz második bekezdésének törlését. Ezzel szemben Niemerover a bekezdés meghagyása mellett foglalt állást. Garboviceanu rámutat arra, hogy a hadseregnél nem lehet szombaton a szolgálatot felfüggeszteni. Bartholomeu püspök ugyanerről beszél és megjegyzi, hogy ha valamennyi vallásfelekezet szokásaival számot vetnének, úgy egész héten ünnepegni kellene. A bizottság ezután kimondotta, hogy törli a kifogásolt bekezdést és a javaslatot olyan formában szövegezik meg, hogy mind egyik vallásfelekezetnek tisztelnie kell a törvényben megállapított ünnepeket. A harmadik szakasznál Lapedatu javasolta, hogy a törvény sorolja fel, milyen tisztviselőknek kell megjelenie a hivatalos istentiszteleteken. Ebben a kérdésben a plénum fog dönteni. A bizottság ma folytatja tanácskozásait.

— Kártalanítják az oradeai rombolások áldozatait. Bucurestiből jelentik: A miniszterelnök ma írta alá azt a minisztertanácsi naplót, amely az oradeai rombolások károsultjainak 14 millió lej kártérítést utal ki. Az összeget az oradeai hatóságok rendelkezésére bocsátják szétosztás végett. A kifizetés még héten megtörténik.

INTREPRINDERILE

GANZ S. A. R.

„Ganz Vállalatok“ romániai r. t.

Cséplőszekrények, Dieselmotorok, Szivattyúk, Kismotorok, Kötörők, Elektromotorok, Hengergépek, Vízurbinák, Olajprések, Kerekek.

Allendő nagy raktár!!

Bucuresti,

Cluj,

Timisoara,

L. Bulev. Regele Ferdinand
Lloyd sor 11. Tel. 16-02.

Aradi megbizottunk:

Ing. Zádor.

Str. Iosif Vulcan 6. 956

A szentgotthardi ügy uralja a Népszövetség ülészeit.

(Az Aradi Közlöny genfi tudósítójának távirata.) Nagy izgalommal várták politikai körökben a Népszövetség tanácsának mai ülését, amelyen a szentgotthardi ügyben kellett döntenie a népszövetségi tanácsnak. A mai ülést megelőzően beható tárgyalások folytak egyrésze Walkó magyar külügyminiszter, Chamberlain és Briand között, másrészt pedig Briand és Stresemann, valamint Briand és Scialoja között. A beavatottak már tegnap este azt beszélték, hogy a szentgotthardi tárgyalás kivizsgálását olyan bizottságra bizzák, amely egyáltalában nem lesz vizsgálati jellegű és amelynek tagjai nem katonai személyek lesznek. A Journal des Debats szerint ezzel szemben a tanács bizonyosan elhatározza az vizsgálatot, mert Magyarország hibát követett el azzal, hogy nem utasította vissza a szállítványt.

Briand környezete szerint Walkó tegnapi tárgyalásai alkalmával kijelentette Briandnak, hogy a vagyonok a magyar kormány tudta nélkül érkeztek magyar területre és lehetséges, hogy Oroszország felé irányultak. A tanácskozás után erősen tartotta magát az a hír, hogy Briand véleménye szerint a Magyarországon való vizsgálatnak immár nincs semmi jelentősége, tekintettel arra, hogy a vizsgálat amúgy sem állapíthat meg többet, mint amennyi köztudomásu. Az enyhébb elfogás, amely a francia köröket most uralja, Chamberlainnal és Scialojával történt megbeszélésre vezethető vissza. Ma reggel már úgy tudták Genfben, hogy a tanács még ma délelőtt zárt ülésen tárgyalja a szentgotthardi ügyet. Az ülésen Titulescu, mint tanácsstag szólal fel és ismerteti a kisantant véleményét. Marinkovics és Benes azonban nem vesznek részt, mert ezzel akarják kifejezni, hogy felfogásuk szerint ez a kérdés általános jellegű és az egész tanácsot érinti. Ezért a kezdeményezés megtétele után nem óhajtanak előtérben maradni.

A londoni jelentések szerint az összes lapok, pártkülönbség nélkül, ma reggeli számukban azon véleményüket fejezték ki, hogy a szentgotthardi ügyet minden ok nélkül presztizskérdéssé fújták fel és ezért nehéz most kivezető utat találni. A párisi jelentések szerint egyik lap cikírója leszögezte, hogy az vizsgálati elrendelésének kilátásai minimálisak. Egy genfi kiváló jogtudóstól értesül arról, hogy a tanács megelégszik a tények leszögezésével. A rajnai kérdéssel azt írja, hogy értesülése szerint Stresemann a mostani ülészen még nem hozza fel ezt a kérdést. A Oeuvre a kiűritésről azt írja, hogy 1935-ben amúgyis ki kell a Rajna-vidéket ellenszolgáltatás nélkül üríteni, helyesebb lenne tehát azt ma megteenni megfelelő ellenszolgáltatásért.

Az Est genfi értesülései szerint Scialoja azt ajánlja a mai ülésen, hallgassák meg a szentgotthardi ügyben a Genfben küldött Tanács tábormokot, vizsgálják meg okmányait, valamint fényképfelvételeit, amelyeket vizsgálati anyagul el kell fogadni. Az olasz delegátus véleménye szerint csak arról lehet szó, hogy Szentgotthardon vámpolitikai vizsgálatot vezetnek be. Franciaország azonban ragaszkodik eredeti álláspontjához, hogy számára és a kisantant számára ez kevés.

Az esti jelentések szerint ma délelőtt nem tartották meg a zárt ülést a szentgotthardi

Nem katonai, hanem polgári bizottság vizsgálatairól van szó. — Briand csipős megjegyzése Olaszország új fegyverkezéséről.

ügyben. A délelőtti nyílt ülésen Stresemann jelentést tett a gazdasági bizottság munkálatairól, majd Titulescu az utódállamok gazdasági és pénzügyi viszonyairól számolt be. Scialoja ismertette a fűtőkari jelentést a szerződések és egyezmények ratifikálásáról, amelynek vita alakult ki. Chamberlain sürgette a ratifikálást, Briand kiemelte a nemzetközi jegykereskedés tilalmáról szóló egyezmény ratifikálásának fontosságát. A célzást mindenki megértette és csendes derűvel fogadták Scia-

Magyarországon elkobozták egy román miniszter szalonkocsiját.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A Lupta értesülése szerint azt a szalonkocsit, amelyen Argetoianu földművelésügyi miniszter édesapja ravatalához, Bécsbe utazott, a magyar hatóságok elkobozták és egy másik kocsiba ültették, a minisztert. Az elkobozás oka az, hogy ezt a szalon-

loja kijelentését, hogy Olaszország nyugodt lekiismerettel ratifikálta az egyezményt. Ezután tudomásul vették a népszövetségi palota építkezéséről szóló jelentést. Az előrehaladott idő miatt holnap délelőttre halasztották el a legközelebbi ülést. Zárt ülést nem tartottak, délután azonban tovább folytak a bizalmas tanácskozások az öt nagyhatalom delegátusa között a szentgotthardi ügyről.

Az esti londoni jelentések szerint az angol sajtó részletesen foglalkozik a szentgotthardi ügygel. A Times szerint a katonai vizsgálatot csak Franciaország és a kisantant követeli, a Daily Herald szerint Briand Stresemannal odáig ment, hogy kilátásba helyezte a Rajna-vidék megszállásának alapos csökkentését, ha Németország enged a szentgotthardi ügyben.

Argetoianu miniszter érdekes kalandja, amely diplomáciai jegyzékben folytatódik.

kocsit egy kiküldött bizottság fogja megvizsgálni, nem tartozik-e a román csapatok által a magyarországi megszállás idején elszakított vasúti anyaghoz. A kormány tiltakozó jegyzéket intézett Budapestre, egyik tagjával szemben elkövetett udvariatlan magatartás miatt.

Bucurestibe szökött egy timisoarai sikkasztó.

Barátságos beszélgetés egy temesvári sikkasztóval, akiről úgy tudják, hogy Amerikába szökött — pedig Bucurestiben él s délután a Piccadilly kávéházban található.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának telefonjelentése.) A hatalmas calea-victoriei kávéházban a kora délelőtti órákban majdnem minden asztal mellett csak magyarul beszélnek. A Bucurestiben élő erdélyiek találkoznak itt, akik sietve kiszólódnak ki a különböző szállodai szobáikból, hogy kényelmesen elterpeszkedve — mielőtt elindulnának a különböző minisztériumokba — még egy rögtönzött haditanácskozást tartsanak. És közben az Aradról idekerült Bugateán szétszítja a friss erdélyi újságokat. Az aradiak asztala a legnépesebb és ott sors-huzás dönti el, hogy ki kapja először az Aradi Közlöny-t, de még így is éles harc indul meg két aradi kereskedő, Hartmann és Adler között, melynek csak az vet véget, hogy az előrelátó Bugateán belső zsebéből még egy Közlöny kerül elő. Tíz percig most áhitatos csend uralkodik e bucaresti-i magyar szigeten. Az aradi asztal éppen olyan csendes, mint a szatmári, vagy kolozsvári. De most felkel az egyik asztaltól egy ur és titokzatos arccal mutat egy hirt az egyik erdélyi lapban. Így a hír:

— Félmillió lejjel megszökött. Temesvári tudósítónk jelenti: A temesvári Resitzana gyarmatáru vállalat egyik vezetőhivatalnok, Dresler Zsigmond, miután cégét félmillió lej erejéig megkárosította és több ismerősétől is kisebb-nagyobb összegeket vett fel, ismeretlen helyre szökött. A cég még nem adott be feljelentést a megtévedt ember ellen, aki kártyaszennvedélyének lett áldozatává. Valószínűnek tartják, hogy Amerikába utazott, ahol bátyja él, aki már régebbi idő óta el akarta őt helyezni.

— Nos mit talál ezen feltűnőt? — kérdezik többen is — feltűnő csak az lehet, hogy valaki csak egy félmillióval vág neki annak a hosszú amerikai utnak. Vegyen a kezébe papírt és ceruzát és számítsa ki, hogy mi marad abból a félmillióból, míg az ember Ellis-Islandra ér... — Kis tévedés uraim az illető ur, akiről

ez a cikk szól, nem utazott el Amerikába... hanem...

— Hanem tegnap délután itt ült közöttünk pontosan este tizenegy óráig és ezelőtt tíz perccel még láttam a Royal-Palace szállodában és ha nem csalódom, tíz perc múlva itt lesz a kávéházban.

Ez már tényleg szenzációs hír volt, még az a két aradi ur is felfigyelt a zöldasztal mellől, akik a kora reggeli órák dacára már be rendezkedtek egy végnélküli alsópartira. — Egy valódi, hamisítatlan sikkasztó, akiről odahaza azt hiszik, hogy már Amerikában van. Alig telt el tíz várakozásteljes perc, amikor felnyit a kávéház ajtaja és megjelent egy középkorú, kissé molett, szimpatikus ur és frissen, jókedvűen megindult az erdélyiek törzsasztala felé.

Csalódottan néztünk a felénk közeledő ur mosolygó arcába. Nem így képzeltük el a félmillió sikkasztás hőst. Dresler ur ugyanazal a ragyogó jókedvvel foglalt helyet az egyik asztalnál, mikor belépett a kávéházba. Bugatean már hozza a kávét habbal és a félmillió lej hőse olyan nyugalommal látott hozzá a reggelizéshez, mint akinek teljesen rendben van a szénája. Azt meg kell adni, hogy az erdélyiekben van szív. Csak akkor mutatták meg Dresler urnak az újságot, amikor elkészült a reggelijevel. Dresler ur derült jókedvvel olvasta el a cikket, kivette a zsebkését, kivágta a róla szóló hirt.

— Legutóbb akkor szerepelt a nevem az újságban, amikor 18 éves koromban megnyertem Pesten egy nyolcszáz méteres futóversenyt, nem is tudtam, hogy ilyen híres ember lettem.

— De hát nem fél?

— Mitől félek?

— Nem megy Amerikába?

— Hm... ez nem is rossz gondolat, ha az urak barátságából megfizetik az utiköltséget, az urak kedvéért hajlandó vagyok azt a kis utat megkockáztatni.

SÁMSON uriszabó termel
ARAD, új Neuman-ház, I. em.
JAKAB Tavaszi szövetkülön-
legességek beérkeztek.
Kiváló szabás! •• Elsőrangú munka!

— De hát mi van a félmillióval?
— Ja, az a félmillió... hát azt hiszik az urak, hogyha nekem egy félmillióm volna, itt tinnék?
Az egyik ur, aki már nem tudta elpalástolni a csalódását, idegesen odaszólt:
— Sikkasztó-e Ön vagy nem, kár az időt pazarolni...
Valószínűleg az volt a véleménye, hogy ha Dresler ur nem sikkasztott, akkor nem érdemes vele szóba sem állani.
— Kérem szépen — mondta az ál-sikkasztó — itt csak elszámolási differenciáról lehet szó.

A hallgatók szeme felragyogott, persze elszámolási differencia, ez már változtat a helyzeten, nem sikkasztás, hanem elszámolási differencia.

— Ezt már ismerjük — mondja az egyik ur — aki idáig néma csodálattal bámulta a nap hőst, szóval most nem tíz óra harminc van, hanem féltizenegy, ön nem sikkasztott, hanem csak elszámolási differenciában szenved, de most válaszoljon egy kérdésemre, igaz-e, hogy csak egy félmillióval szó... illetve került elszámolási differenciába, vagy nem.

Most egy szomorú jelenet következett. Dresler ur szája körül egy keserű mosoly rajzolódott ki és busan legyintett a kezével:

— Ötvenezer lejről van szó csak, de lehet, hogy még kevesebbről...

Ebben a pillanatban eltűnt Dresler ur feje körül a glória és az a láthatatlan operatőr, aki idáig dicsfényvel árasztotta el Dresler ur szimpatikus arcát, kikapcsolta az áramot és ott állt a nap volt hőse elhagyottan, egyedül, még Bugateán főpincér is unott arccal tett le eléje két pohár vizet. Hát érdemes egy emberrel foglalkozni, aki nem is sikkasztott, még csak nem is szökött meg és ezen felül nem is egy félmillióról, hanem csak ötvenezer lejről van szó?

Négy érettségi az új középiskolákban

Hétosztályos intézet, ahol a nyolcadik osztályt „egyetemi előkészítő tanfolyamnak” nevezik. — Egységesítik a középiskolafajtákat és a francia módszert még az iskolák adminisztrációjában is lemásolják.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A középiskolai oktatásról szóló törvényjavaslat ma már a törvényelőkészítő bizottság előtt fekszik s annak kamarai elnöke Pop Stefán képviselő. Ő fogja a képviselőház ülésén ismertetni és indokolni a javaslatot, amely igen sok újítást tartalmaz.

Azt már megírtuk, hogy a liceum hét osztályos lesz. Az első három osztályt gimnáziumnak nevezik és középfokú képzettséget ad a tanulóknak. A liceumba csak azokat az elemi iskolát végzett tanulókat veszik fel, akik felvételi vizsgát sikerrel tesznek le. Ez lesz tehát az első, illetve legalsóbbfokú érettségi, amelyet követni fog három év után a gimnáziumi, vagyis az alsófokú — amint eddig nevezni szokták — kis-érettségi. Ujtás a reformban az is, hogy az alsófokú osztályokban minden év végén vizsgát kell tenni. A gimnázium és a liceum egységes tanfolyamokat képeznek és csak másodrangú cél az, hogy előkészítsenek az egyetemi tanulmányokra.

Azt is megírtuk már, hogy a reál, modern és klasszikus liceumok jellegét megszüntetik és csak egységes, egyfajta középiskola lesz. A leányiskolákban a tanrend teljesen azonos a fiúiskolák tanrendjével, a különbség csak a kézimunkánál van, amennyiben a leányok a szó szoros értelmében vett kézimunkát tanulják, a fiúk pedig kézügyességi gyakorlatokat,

szőlőmunkát, kis technikai munkákat (vilanycsengő felszerelés, fémek összeolvasztása és különböző munkák) stb.

A liceum és az egyetem között előkészítő tanfolyamokat szerveznek. A lapoknak ma kiadott kommuniké nem precizirozza, hogy ez az előkészítő tanfolyam milyen lesz. Beleszámít-e a négy felső osztályba, vagy pedig egy külön esztendő vesz igénybe és tulajdonképpen a nyolcadik osztály tanulmányát képezné. A javaslat szerint a nagyérettségi, a baccalaureat után egy esztendeig középiskolai és egyetemi tanárok fogják a tanulókat előkészíteni az egyetemre, fakultások, illetve tanulmányi körök szerint. Az előkészítő tanfolyam után természetesen ismét vizsgát tesznek a diákok és ez lesz a negyedik érettségi, mely után megnyílik előttük az egyetem kapuja.

Szigoru orvosi ellenőrzést rendel el a javaslat minden tanulóval szemben. A diákok

Bethlen beszéde miatt elkobozták a Prágai Magyar Hirlapot. A magyar kormányelnök beszédének hatása a világsajtóban.

Prágából jelentik: Az ügyészség ma elkobozta a Prágai Magyar Hirlapot Bethlen legutóbbi beszédének felközlése miatt. A cenzura a kisantant-locarno, Szentgotthard és Elzászra vonatkozó kitételeket kifogásolta. Ugyanekkor a Prager Tageblatt részletesen lehozta az egész beszédet. Bethlen beszédére a Narodni Politika megállapítja, hogy Bethlen beszéde

egészségügyi lapot — carnet-et — kapnak és az intézeti orvosok havonta megvizsgálják az összes tanulókat, megjegyzéseiket bevezetik a carnet-be. Az intézeti orvosokat három évi szolgálat után véglegesítik és fizetésüket is az intenzív munkához arányosan felemelik.

Minden liceumnak két igazgatója lesz, akik a vezetés munkáját egymás között felosztják. Az osztályfőnökök is nagyobb hatáskört nyernek. A titkári teendők ellátására ezentul nem diákokat fognak alkalmazni, hanem rendes tisztviselőt, aki a közoktatásügyi minisztérium tisztviselői státusába kerül be. Feltűnő, hogy a vallásitanításra az új reform nem fektet különös fontosságot, annyira, hogy a vallásoktatóknak fizetését is leszállítsák és a vallásórákat redukálják. A javaslatnak ez a része, mint a bucaresti-i lapok máris jelentik, a parlamenti tanácskozás alatt valószínűleg módosítást fog szenvedni.

a prágai javaslatok teljes visszautasítását jelent. Csak azt szeretné tudni, miért éppen a Szentgotthardról való tárgyalások között beszélt így Bethlen. A bécsi jelentések szerint a Neue Freie Presse vezércikkében azt írja, hogy Bethlen még sohasem állította ilyen önértékben a békerekvizitót, mint most.

Lilyan Harvey és Harry Halm jelszava
Szabad napot a férjeknek vasárnapról az Urániában.

Angel polgármester Bucurestibe utazott

Fontos városi ügyeket intéz a polgármester a minisztériumokban. — Nyugdíjas-küldöttség a polgármesternél.

(Arad, március 6.) Tegnap éjszaka utazott el Aradról Bucurestibe Angel István dr. polgármester, aki számos fontos ügyet akar a minisztériumokban elintézni. Elutazása előtt az esti órákban az aradi nyugdíjasok küldöttsége kereste fel a polgármestert, Went Manó vezetésével. A küldöttség memorandumot nyújtott át a polgármesternek s kérte, járjon közbe Bucurestiben aziránt, hogy a memorandumban felsorolt sérelmeket illetékes helyen orvosolják. Angel dr. megígérte, hogy elvállalja a megbízatást és minden tőle telhetőt megtesz a nyugdíjas-sérelmek orvoslása érdekében.

A városi ügyek közül a polgármester Bucurestiben elsősorban a hidvám kérdését akarja rendezni. Ecélből most magával vitte a magyar államtól kapott koncesszió hiteles román szövegét, amellyel be akarja bizonyítani, hogy a város 65 évre kapott koncessziót arra, hogy hidvámot szedhessen, mert az állam helyett építette fel a hidat. A 65 évből körülbelül még 40 van hátra. Kérni akarja, hogy a minisztérium vagy engedélyezze továbbra is a hidvám szedését, vagy pedig fizessen megfelelő kártérítést a városnak az elmaradt 40 évi jövedelemért. Abban az esetben pedig, ha nem engedélyezik a hidvám-szedést, arra is felkéri a minisztériumot, hogy az állam gondoskodik a hid fenntartásáról, miután annak költségét, évenként körülbelül 1—1 és fél millió lejt a város megfelelő bevétel hiányában nem tudja fedezni.

A polgármester ezután a pénzügyminisztériummal lép összeköttetésbe, hogy egy régóta húzódó vitás ügyet rendezzen. A pénzügyminisztérium évenként az állami bevétel megfelelő százalékát, átlag 12—14 millió lejt utal ki állami

szubvencióként a városnak. Ennek ellenében a várostól azt követeli, hogy helyezze el az állami adóhivatalt. Miután ez eddig nem történt meg, kárpótlásul körülbelül 1 és fél millió lejt von le a szubvencióból, amely összeget a város nem akarja elveszíteni. A polgármester most megállapodást akar kötni, amely szerint az állami adóhivatalt átköltözteti a városbázára. Értesülésünk szerint ebben az esetben az adóhivatalknak a pénzügyigazgatóságon megüresedett helyiségeit tisztviselő-lakásokká alakítják át, néhány pénzügyi főtisztviselő részére.

Ezekon a kérdéseken kívül még több ügy vár elintézésre: a Joanas-ügy, melynek részleteit már ismertettük, a költségvetés módosításának jóváhagyása, a Record autobusvállalattal kötött megállapodás jóváhagyása, a gáji lakosok jégkárának kifizetése, a tisztviselők előléptetése és végül, a vágóhídi vizsgálat befejezése. Mint ismeretes, Alexandrescu Mihály dr. vágóhídi igazgató fejelemi ügyének megvizsgálására a város vezetőségének kérésére Tintareanu földművelésügyi vezérfelügyelő jött Aradra, aki azonban csak két napot át folytatta a vizsgálatot, majd visszautazott Bucurestibe azzal, hogy tíz nap múlva visszajön és befejezi a vizsgálatot. Azóta több hét telt el és a vezérfelügyelő nem jelentkezett. A polgármester most felhasználja bucaresti-i utját és megsürgeti a vizsgálat teljes befejezését.

— A rendőrbíráskodás szabályozása Budapesten. Budapestről jelentik: Bezzegh-Huszághí főkapitány ma napiparancsot adott ki, amelyben megállapítja a rendőrbíráskodásra vonatkozólag, hogy a büntetési összegeket a békekoronáról teljes összegben pengőre kell változtatni. Ha a terheltnek vagyona van, az elzárás mellett mindenestre pénzbírságra büntetendő a vagyon elleni kihágások esetén. A maximális pénzbüntetés 600 pengő, a helyszínen pedig a rendőr 30 pengőig büntethet. A pénzbüntetésnek szabadságvesztésre való átválttatásának kulcsát az eddigi 40—80 fillér helyett 1—100 pengő-fillért állapítja meg, 6Mdot nyújt a rendelet a részletfizetésre is.

Tavaszi női és férfidivatlapok SANDOR FERENCNÉL legolcsóbban. Vidéklak kérjenek árjegyzéket.

Visszavonják a devizakorlátozást Aradon.

Ma még nem okozott zavart a tiltó rendelet. — A Banca Nationala aradi fiók-főnöke a rendelet visszavonását, illetve helyesbítését reméli.

(Arad, március 6.) A deviza-korlátozó rendelet, amelyről már tegnap beszámoltunk, nagy megütközést keltett az aradi pénzpiacra. A pénzintézetek vezetői ma délelőtt megbeszélést tartottak ez ügyben és ennek eredményeképpen felkérték a Banca Nationala aradi fiókjának vezetőjét, Zancov György igazgatót, hogy közös memorandumukat juttassa el a bucaresti-i központi devizabizottsághoz. A memorandumban az aradi pénzintézetek kérik, hogy a rendeletben megállapított napi két millió kétszázézes devizakontingenst a bizottság emelje fel legalább 8 millióra és amennyiben egy-egy napon ez a nyolc millió teljes egészében igénybe nem vétetnék, úgy a fennmaradó rész legyen érvényes a következő napokra. Az aradi bankkörökben erős a remény, hogy a memorandum jóindulatú és kedvező elintézését nyer, mivel az Aradra előirányzott 2,200.000 lejes kontingenssel teljes lehetetlenség az élénk kereskedelmi és ipari forgalmu város devizakészletének kielégítése.

Munkatársunk ma érdeklődött a pénzintézeteknél az irányban, hogy az új devizakorlátozó rendelet az első napon milyen hatással volt a gyakorlatban. Mindenütt azt a választ kaptuk, hogy Zancov igazgató, a Banca Nationala aradi fiókvezetője, a legteljesebb jóindulattal és konciliáns módon kezeli ezt az ügyet és a mai nap folyamán is csaknem valamennyi igényelt devizatételt aprobált. Egyelőre tehát nincs zökkenő a devizauzletek lebonyolításánál, de bizonyosra veszik, hogy a sérelmes rendelet rövid idő múlva nagy zavarokat fog okozni, ha idejekorán meg nem változtatják.

A devizakorlátozó rendelkezés célját senki sem tudja. Sokan úgy vélik, hogy a pénzügyi kormányzatnak ez az intézkedése a devizák külföldre való vándorlását akarja megakadályozni. De ha a minisztériumnak valóban az a célja, hogy a külföldi valutákat bent tartsa az országban, ezzel a rendelettel nem lesz szolgálatot ennek a célnak, hanem inkább felszámítja azokat a zsilipeket, amelyek eddig a zingkereskedelmet távoltartották a pénzpiactól. A rendelet nagyon is alkalmas arra, hogy a devizával és valutával üzérkedő zugügynökök aranykorát ismét felidézze és újból megkezdődhessék a devizaszpekuláció, amelyetől a legutóbbi hónapokban meg volt kímélve a romániai pénzpiac.

Az a kereskedő ugyanis, aki külföldi gyárakból szerzi be áruinak egy részét, természetesen külföldi valutákban teljesíti a kifizetéseket. Már pedig, hogy a külföldi cégeknél megalapozott hitelét el ne rontsa, pontosan és idejében akar és kell is fizetnie. Ha azonban a korlátozott kontingens következtében nem kapna engedélyt devizabeváltásra, minden utat-módot felhasználna, hogy külföldi valutához jusson. Így kerül majd a deviza zugügynökök és spekulánsok karmaiba, akik aztán — ha jóval drágábban is, de — ellátják őt devizával, minden korlátozó rendelet ellenére is.

A különös és érthetetlen miniszteri intézkedés ügyében különben munkatársunk ma beszélt Zancov György igazgatóval, a Banca Nationala aradi fióktintézetének vezetőjével is, aki a rendelet tekintetében a következőket mondotta:

— A pénzügyminiszter ur rendelete engem is meglepett, annál is inkább, mert a devizabeváltást korlátozó rendelet végrehajtása

egyedül jelentene az aradi exportpiac teljes megsemmisülését. Éppen ezért biztos vagyok abban, hogy a rendelet körül súlyos tévedés történt, hiszen a minisztériumban is teljesen tájékozva vannak az aradi exportpiac méreteiről, amely különösen az utóbbi időben örvédetesen fellendült. Természetesen nem tehettem mást, minthogy a rendeletről értesítettem az összes aradi pénzintézeteket, egyben azonban még a tegnapi nap folyamán távirati uton kérdést intéztem a pénzügyminisztériumhoz, vajjon nem történt-e tévedés a devizabeváltások ilyen döbbenetes szabályozása körül. A válasz legkésőbb holnap, vagy holnaputánra megérkezik és minden bizonnyal az én feltevésemet fogja igazolni, amennyiben a pénzügyminiszter korrigálni fogja a kérdésben kiadott rendeletét és a devizakontingens újabb és elegendő mértékű megállapítása felől fog rendelkezni. A pénzügyminisztériumba ugyanis

Uj gyilkosságok vádja merült fel Leonida asszony merénylete ellen

A nyomozó hatóságok összefüggést keresnek két felderítetlen gyilkosság és Gaetan György között. — A Bonaparte-park drámája ügyében megkezdődtek a tanukihallgatások.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A Bonaparte-parki willa véres eseménye mára újabb érdekes — sőt nincs kizárva, hogy rövidesen óriási szenzációt keltő fázisához érkezett el. A rendőrségen ugyanis nem elégednek meg a multimilliomos Leonida Josefin asszony ellen elkövetett merénylet ügyének kivizsgálásával, hanem apróra felderíteni igyekeznek a merénylet szeladon, Gaetan György előéleti körülményeit már az első napokban megírták a lapok, hogy az ilfovi erdőkisajátítások körül milliós panamákat követett el. Ebben az ügyben ugyan a rendőrség még nem vezette be a nyomozást, annál nagyobb meglepetést keltett azonban, hogy Gaetan most kétrendbeli, már régebben elkövetett gyilkossággal is gyanúsították s ebben az irányban megindult nyomozás állítólag már némi eredménnyel is járt. A váratlan fordulatot az idézte elő, hogy egyik másik bucaresti-i lapban Leonida asszony elleni merénylettel kapcsolatban különös verzió bukkant fel, amely két kiderítetlen maradt gyilkosság és Gaetan személye között próbálta az összefüggést megtalálni. Az egyik gyilkosság öt esztendővel ezelőtt történt és dr. Carniol sebész, Danielopol professzor asszisztense, a bucaresti-i orvosgeneráció egyik legtalentusabb tagja volt az áldozat. Carniol dr. a Calea Mosiloron lakott. Egy éjjel éles csengő bőregése zavarta fel a szobaleányt, aki az orvos szobájába sietve, átlépett mellette, véresen találta dr. Carniolt, aki eszméletlenül volt és csittította a szobaleányt, hogy ne csapjon lármát, majd teát kért. A szobaleány azonban mégis orvosért telefonált és Carniol dr. a kihívott orvosnak azt vallotta, hogy öngyilkosságot követett el. A vizsgálat azonban megállapította, hogy az orvosra egy bizonyos távolságból lőttek rá. Carniol dr. később oda

Tartós, elegáns és olcsó

Gyári lerakat Aradon: Neumann-palota, Matzky-cukrászda helyén.

Vezető: Lányi Marcell.

időközben bizonyára már beérkezett fióktintézetünk szokásos havi jelentése, amely kellő tájékoztatást nyújt az aradi exportpiac devizai igényléseiről s már maga ez is elegendő. Ok lesz arra, hogy a pénzügyminiszter haladéktalanul vissza vonja sérelmes rendelkezését. Aggodalomra tehát nem igen van ok, mert a tévedés nyilvánvaló, viszont a helyesbítés legfeljebb egy-két napot késhet.

módosította vallomását, hogy egy ismeretlen személy hatolt be hálószobájába és az süttőrá revolverét. A tettes kiletére vonatkozólag azonban minden felvilágosítást megtagadott. Két nap múlva erős vérzés lépett fel, aminek következtében Carniol dr. kiszendvedt és így titkát magával vitte a sirba. Szalónokban, politikai teákon sokat suttogtak annak idején a gyilkos merényletről s állítólag a rendőrség komolyan is gyanuba vette az illetőt. Az ügyet később mégis elsimították és a gyilkosság ügye végleg irattárba került. A Curentul most a leghatározottabban állítja, hogy Carniol dr. gyilkosa egy nő volt, akit viszont szoros érzelmi szálak fűztek annak idején Gaetanhoz. Lehet — írja a lap, — hogy ez a verzió a véletlennek találkozása csupán, de szigorú vizsgálatot kér az ügyben.

Egy másik verzió ugyancsak egy felderítetlenül maradt gyilkosság és Gaetan között keres kapcsolatot. 1920. március 2-án meggyilkolta valójában a Calea Victoriein lévő lakásában Collier dugasztás bankárt. A hónapokig tartó vizsgálat eredménytelen maradt és a rendőrségnek eddig sem sikerült kideríteni a tettes kiletét. A gyanút most az irányította Gaetan felé, annak idején a vizsgálat során megállapítást nyert, hogy Collier bankár könyveiben a bucaresti-i felső tízezer három aranyifja szerepelt minduntalan kisebb-nagyobb kölcsönökkel. És a három közül az egyik Gaetan György volt. A rendőrség természetesen most újra elővette a két felderítetlen maradt gyilkosság iratait és ez irányban is tüzetes vizsgálat indult meg. A vizsgálat eredményét a rendőrprefektus intézkedése következtében a nyomozó osztály egyelőre titokban tartja. Az ilfovi vizsgálóbíróságon egyébként ma megkezdtek a Bonaparte-parki willában lejátszódott dráma ügyében a tanukihallgatásokat. Stanescu vizsgálóbíró elsőnek Tanasescu ékszerészt hallgatta meg, aki igazolta, hogy a merénylet napján valóban megjelent üzletében Gaetan, aki Leonida asszony számlájára hitelbe egy brilliansfüggőt vásárolt. Szívesen szolgálta ki Gaetan, aki már előzőleg is több ízben vásárolt a maga, vagy Leonida asszony számlájára és minden esetben pontosan fizetett. Ezután Leonida asszony szobaleányát, majd annak a klubnak a háznagyát hallgatta ki, ahol a merénylet utáni éjszakán tartózkodott Gaetan. Holnap kerül sor a többi tanu kihallgatására. Valószínűnek tartják, hogy Leonida asszony állapota holnapra szintén annyira javul, hogy befejezhetik részletes kihallgatását is, amit eddig már három ízben kellett megszakítani, mert az orvosok eddig csak öt-öt percnyi beszélgetési időt engedélyeztek számára.

Ma, szerdán nagy premier az APOLLOBAN

KELLERMANN híres regénye

A TENGER

Főszerepben Olga Tschechova, Henry George

Eddig még nem látott csodás tengeri felvételek III Olcsó helyárak

H I R E K.

Most már komoly a krízis.

Megvallom őszintén: eddig nem valami nagyon hittem a különböző siránkoknak és panaszkodásoknak, hogy aszongyák: „Jaj, a pénzsziúke, jaj, a vasúti tarifaemelés, jaj, nincs külföldi tőke, jaj, stabilizáció, hol késel az éj homályban...” mondom: mindeme siránkozásokban nem nagyon hittem. Nem tartottam őket komolyaknak. Istenem: a bank- és egyéb vezérek épügy sirhatnak kivilágitott autójukban, mint azelőtt, a diszkrét pletykákban époly mecenásokként szerepeltek, mint azelőtt és mikor az egyik ilyen vezér egy egyptomi cigaretta melletti pillanatnyi állagylásban így sóhajtott felém: „Könnyű magának, fiatal barátom... hej, de szívesen cserélnék magával” azt feleltem neki feminin durcúsággal:

— Na, neee! ... Miért cábit mada cuna?!... Egyszóval nem hittem. De most már hiszek. És eme páfordulásnak mélyreható, alapos oka van.

Bizonvára önök is észrevették már, óh, nvájás olvasók, hogy itt az a nagyon jó tavasz. A lapok mindennap oldalas mérlegeket hoznak, vállalatok és pénzintézetek közgyűléseket tartanak, részvényesek kuponvagdosásra kényszerülnek, egyszóval tavaszra zöldültek a közgazdasági berkek is, de ez talán nem is annyira érdekes, mint az, hogy mit tapasztaltam ebben az idej tavaszban. Akik még nem tudnák, azoknak tudomására hozom, hogy az ilyen bankközgyűléseken egy nevezetes esemény szokott mindig történni. Nem az, hogy alaptőkét emelnek. Az sem, hogy sokmillió „tisztát” mutatnak ki, sőt az se érdekfeszítő, hogy a részvényesek rendszerint csak köszönetet szavaznak, hanem az, hogy a megjelenteket idegesillapító szivarral és cigarettával kihalják. Régi részvényesrókák mondják, hogy ez ér az egészben a legtöbbet. De azt is mondják e tapasztalt férfiak, hogy egy ilyen szivar kínálás többet ér, mint maga a mérleg. Az előkelő bankok vastag, pántlikás szivarokkal és különlegességi cigarettákkal udvarlaskodnak. Ezt a jó szokást is elvitte a gazdasági krízis. Tavaly ilyenkor az aradi bankok közgyűlésein halomszámba heverték a pántlikás Alba-luliák és Mediák, a legrosszabb cigarettá aranyvégű Remese volt, a direktor pedig barátságosan biztatgatta az embert:

— Tessék csak jól belemarkolni, kérem! Van még ott, ahonnan ezt hozták.

Az idén? ... Ó, mely változás! ... Britannica, de csak pár szál és Regál. 50 darab összesen. És egyik-másik tisztviselő mindig odanézett, ha valaki vett a tálcáról. Ősi közgyűléshabituék, akik minden aradi bankban megjelennek ily alkalmakkor, hogy évi trafikellátásukat biztosítsák, aggodalmasan csóválták fejüket:

— Schlachte ceitul... Rosz idők járnak... — magyarázta nekem az egyik, mlközben indignálódva tette zsebre a Britannicát. — Látja: tavaly Medea, az idén Britannica, jövőre cigarillos és aztán semmi. Évről-évre rosszabbodnak a gazdasági viszonyok. Krízis van, ifju barátom. Komoly krízis.

... Tisztelt pénzügyminiszter ur, most már ön is láthatja, hogy ez nem vicc. Ez már zsebbe vágó ügy. Szivarzsebbe vágó. Tessék stabilizálni a lejt, hozni külföldi kölcsönt, leszállítani a vasúti tarifát... Jövőre nem cigarillos akarunk szívni a bankközgyűléseken, hanem legalább is Medeát, vagy Alba-luliat.

Fóthy Ernő.

— Csanpélyes Te Deum Bucarestiben a domkózákok részvételével. Bucarestből jelentik: A bucuresti-i ortodox orosz katedrálisban vasárnap délelőtt ünnepi Te Deum volt, amelyen a domkózákok Bucarestiben szereplő kórusa egyházi dalokat énekelt. Az ünnepi nagymisén megjelent Mihály király, Mária királyné, Elena anya-királyné, Marioara jugoszláv királyné, Miklós herceg, valamint Swiedenick alezredes, Mardare őrnagy szárnysegédek, Procopiu, Lahovari és Plaginó udvarhölgyek is.

— Seipel kancellár válaszol Mussolininek. Bécsből jelentik: Nagy várakozás előzi meg a nemzeti tanács főbizottságának ülését, amelyen Seipel kancellár külpolitikai expozét fog tartani és válaszol Mussolininek.

— Bucarestibe és Budapestre új francia követ kerül. Párisból jelentik: A Matin híradása szerint Klauzel grófot. Franciaországnak a Népszövetségnek működő képviselőjét, rövidesen bucuresti-i követté nevezik ki. Hivatalos körökből származó értesülés szerint egyben betöltik a budapesti francia követi tisztet, amely Chinchantnak, a volt budapesti követnek, a francia külügyminisztérium politikai igazgatójává történt kinevezése óta betöltetlen, Marsilly jelenlegi prágai francia követtel.

— Orvosgyűlés Aradon. Az országos orvosszövetség aradi fiókja e hó 10-én, szombaton délután 6 órakor az aradi bábaképző intézetben tudományos ülést tart, amelynek tárgysorozata a következő: dr. Moldován János: Esetek bemutatása, dr. Wiener Imre: Gyomornedv-vizsga szonda nélkül.

— A szentgotthárdi fegyverszállítmány megsemmisítőjének tragédiája. Budapestről jelentik: Lombos Viktor tüzérségi műszaki százados, aki a szentgotthárdi fegyverszállítmány megsemmisítésével volt megbízva és hazafias érzésében lesújtva, idegrohamot kapott, ma este agygyulladásban meghalt.

— A magyar felsőház is elfogadta a numerus clausus módosítását. Budapestről jelentik: A felsőház közoktatási bizottsága Berzeviczy elnökletével ülést tartott és Klebelsberg hosszabb beszéde után elfogadta a numerus clausus módosításáról szóló törvényjavaslatot.

— Halálozás. Ismertnevű, régi aradi iparos költözött el tegnap az élők sorából: O l a s z Lajos kovácmester 70 éves korában meghalt. Temetése szerdán, március 7-én délután fél 5 órakor lesz, Carol (Erzsébet) körút 69. számú lakásáról. A közbecsülésben állott tekintélyes iparos halála nagy részvétet keltett Aradon, amely Olasz Lajosban a régivágású iparostársadalom egyik legismertebb reprezentánsát tisztelte.

— Brutális támadás egy bucuresti-i lap-szerkesztő ellen. Bucurestiből jelentik: A bucuresti-i sajtó a legnagyobb megbotránkozás hangján ír arról, hogy Pamfil Seicariut, a Curantul szerkesztőjét, Ghica Ionel volt averescanus képviselő a szerkesztőségben inzultálta. A véres botrány előzménye az, hogy Pamfil Seicariu néhány nappal ezelőtt két hölgy kíséretében a Calea Victoriei sétált, amikor Ghica Ionel autóján épen arra rohogott és az autó kipuffogóját működésbe hozta, úgy, hogy a hölgyek ruháját a benzinfüst elöntötte. Pamfil Seicariu másnap lapjában a rendőrségtől az autóforgalom megrendszabályozását követelte és névszerint is megnevezte Ghica Ionelt, aki a közleményt magára nézve sértőnek találta és ezért tegnap egy barátja kíséretében megjelent a Curantul szerkesztőségében, hogy felelősségre vonja Pamfil Seicariut. Szóváltás támadt, mire Ghica Ionel vasboxerrel olyan erős csapást mért Seicariu arcába, hogy összezúzta orrsontját. Seicariunak azonban még volt annyi ereje, hogy felkapott egy nehéz tintatartót és ezt támadója fejéhez vágta. A véres incidensből kifolyólag a rendőrség ma letartóztatta Ghica Ionelt. Seicariu, akit egy szanatóriumban vettek ápolás alá, ma nyilatkozott lapjában és előadta, hogy Ghica jó barátja volt Gaetan Györgynek, Leonida Josefina asszony merénylőjének és a volt képviselő nem annyira az autóforgalom szabályozásáról írott, mint a Gaetan támadó cikke miatt követte el ellene az inzultust.

Gramophonok és lemezek óriási választékban Hegedüs-cégnél

— Az aradi Növédelmi Hivatal jótékony hölgyei ma kezdtek meg a gyűjtést, hogy az összeszedett összegből eredményesen gyámolithassák a betegeket, nyomorgókat és felruhazzák a szegény gyermekeket. A minisztérium harminc napra engedélyezte a gyűjtési akciót és minden remény meg van arra, hogy megmozdul Arad szíve és a gyűjtés eredménye felszárítja a betegeket, nyomorgókat, éhezők könnyeit.

— A csanádi püspök a házasság felbonthatatlanság mellett. Budapestről jelentik: Glattfelder Gyula csanádi püspök böjti pásztorlevelében a polgári házasság revízióját sürgeti, valamint a házasság felbonthatatlanságának törvénybeiktatását.

Baklanoff

a világhírű orosz baritonista mint

Rigoletto

• hó 16-án a Városi színházban.

Partnerel: Beamer René, Sugár Frigyes, Réna Dezsd. Jevnek már válthaték a színházi pénztárnál.

— Május elsejére tervezik a Neptun-fürdő megnyitását. Az enyhébb idő eljövetelevel a városi mérnöki hivatalban már megkezdik az előkészületeket a nyári szezonra, amelynek kezdetét a Neptun-fürdő megnyitása jelzi. Az eddigi tervek szerint május elején nyitják meg a fürdőt, amelynél már előre elhatározott dolog, hogy áremelés nem történik ebben az évben. Ez annál kevésbé is volna jogos, miután semmiféle újítást vagy jelentősebb renoválást nem végeznek. A Neptun-fürdő vezetősége teljesen tisztában van azzal, hogy a jelenlegi Neptun-fürdő, nemcsak, hogy nem kényelmes, hanem egyenesen életveszélyes, miután a pontonok, amelyek rendszerint nyolc évig tartanak, már 20 éve állanak, segíteni a helyzetet azonban egyelőre nem tudnak. A mérnöki hivatal az 1928-as költségvetésben is felvett több milliót a Neptun-fürdő átalakítására, azonban könnyörtelemül törölték ezt a tételt — mint sok más fontosat is — mert a városi illetékek eltörlesztésével jelentős veszteség érte a várost.

— Öngyilkos lett egy budapesti biztosítási igazgató. Budapestről jelentik: Tragikus öngyilkosság történt tegnap Budapesten. Eber Vilmos biztosítási igazgató Kossuth Lajos-tér lakásában gázzal megmérgezte magát. Az 50 éves igazgató néhány évvel ezelőtt nősült és a rajongásig szerette fiatal feleségét. Néhány héttel ezelőtt a fiatal asszony súlyosan megbetegedett és szanatóriumba kellett szállítani, ami erősen lesújtotta a férjet. Sokszor panaszkodott rokonainak és ismerőseinek, hogy ottlona valósággal elviselhetetlen felesége nélkül és minden szabadidejét a szanatóriumban töltötte. Tegnap végre bezárkózott lakásába és gázzal megmérgezte magát. Bucsulevelében, amelyet feleségéhez intéz, kijelenti, hogy nincs más utja. A rokonság erősen cáfolja azt a verziót, mintha tettét anyagi gondok miatt követte el és az öngyilkosság okát csupán egyre súlyosbodó idegbajában látják.

— Megismétlődött a Grozavescu-dráma Amerikában. Newyorkból jelentik: Virginiában a napokban egy szerelmi dráma játszódott le, amely sokban hasonlít a gyászos emlékü Grozavescu-esetéhez. William Rones egy operastaggione szép és kitűnő tenoristájába beleszeretett Braziliában egy Robertson nevű ügyvéd felesége és mivel férje Európában volt, mindenhová követte a tenoristát. Mikor a turné véget ért, az asszony elbucszott Ronestől, aki Virginiába visszatérve elfelejtette az ügyvédnét és egy földbirtokos gazdag leányát készült elvenni feleségül. Egy szép napon azonban beállított az asszony és kijelentette, hogy szeretőjénél akar maradni. A kitörni készülő botrányt a barátok akadályozták meg, akik egy bucsubanketten kibékítették a tenoristát meg az asszonyt, aki megígérte, hogy másnap visszatér férjéhez. A bankett vidáman folyt le, de másnap Rones beteg lett és harmadnap meghalt. A boncolás kiderítette, hogy arzénal mérgezték meg. A gyanu azonnal a volt szeretőre irányult, aki nyomtalanul eltűnt Virginiából, de nem tért urához vissza. A rendőrség most mindent elkövet kézrekerítésére.

— Raffay evangélikus püspök balesete a visegrádi várban. Budapestről jelentik: Kellemtelen baleset érte dr. Raffay Sándor evangélikus püspököt. Raffay családjával és két vendégével kirándulást tett Visegrádra. A püspök vendégeivel a várhegyre ment fel, ahol a kapaszkodó jéggel borított, sikos utján hirtelen megcsuszott és testének egész súlyával a ballábjára esett. Raffay dr.-t azonnal visszavitték Budapestre, ahol az erősen megdagadt lábat orvosi kezelés alá vették.

— Összesen 600 évi feyházat kaptak az olasz maffia tagjai. Milánóból jelentik: Ma tartották meg a főtárgyalást Andarolo Fierrel bandita és maffiájának ügyében. Fierrel 27 évi feyházat kapott, a többiek pedig 22 évig terjedő feyházat. A banda tagjai összesen 600 évi feyházat kaptak.

— Levine elindult Kanadába. Newyorkból jelentik: Levine tegnap este Boll asszonnyal és Schulz pilótával, a michelfeldi repülőtérrel, Columbia nevű gépén felszállt, hogy Havannába repüljön.

— Harakiról a szegedi hajléktalanok menhelyén. Szegedről jelentik: A hajléktalanok menhelyén tegnap este Vas István 75 éves menhelyi lakó, aki valamikor módos gazda volt, de házat és földjét elitta, evőkéssel harakirit követett el magán és meghalt.

— Az aradi lutheránus nőegylet új helyisége. Az aradi lutheránus nőegylet minden valószínűség szerint husvétkor avatja fel új helyiségét, amely a lutheránus egyház bérpajzán van. A nőegylet helyiségében kézimunkadélutánokat fog tartani, amelyeken a tagok sajátkezűleg készítik majd el azokat a ruhákat, amelyek kiosztásra kerülnek a szegények között. Az egyesület ezenkívül művelődési kört is létesít, vasárnaponként pedig teadélutánokat fog rendezni az új helyiségben, amelyet ünnepélyes keretek között nyitnak meg.

— Eltűnt egy aradi ember. Hossz Simonné aradi lakos bejelentette a rendőrségen, hogy férje három héttel ezelőtt eltávozott hazulról és azóta nyoma veszett. A rendőrség megindította a nyomozást.

— Öngyilkos budapesti textilkereskedő. Budapestről jelentik: Szigeti Béla 60 éves textilkereskedő ma délelőtt halántékán lőtte magát és meghalt. Öngyilkosságának oka a gazdasági válság folytán megromlott üzletmenet volt.

— Angliában emlékművet emelnek egy volt német nagykövetnek. Londonból jelentik: A Daily Telegraph szerint angol társadalmi körökben mozgalom indult meg arról, hogy az elhunyt Lichnicskij volt német nagykövetnek emlékművet állítsanak fel.

— Az Új Zeppelin utazási programja. Stuttgartból jelentik: Az Új Zeppelin május közepére elkészül és próbatúrára indul a Bodentó, majd egész Németország területén. Július közepén átrepül Amerikába, Lakehurstba, onnan Délamerikába, majd vissza Friedrichshafenbe.

— Börtönök Samu képiállítására a Minorita Kulturbáz emeletén még e héten látható.

— Thèmes új tánckolont kezd március 7-én a városligeti táncteremben.

Megfilmesítették

Kellermann híres regényét: A „tenger”-t Érdekes irodalmi premier szerdán az aradi Apollóban. — A főszerepben Olga Csehova és Heinrich Geoge.

Kimagasló irodalmi eseménye lesz ma, szerdán az aradi Apolló-színháznak. Ekkor vetítik Bernhard Kellermann híres regényét: „A tenger”-t, amivel a nagy német író olyan hatalmas sikert aratott. Kellermann neve fogalom mindenütt, ahol németül olvasnak. „Az alagút” páratlan sikere megalapozta hírnevét, a szenzációsan érdekes mű egyik kiadását a másik után érte el. És sorba jöttek az újabb regények, a „Schellenberg testvérek”, „A tenger”, amik közül az utóbbi az író egyik legértékesebb munkája. Ez a mű tiszta irodalom és a rendezőknek csak hozzá kellett nyulniok a pompás témához, hogy azután nagy és szép filmet varázsoljanak elő. A legutóbb bemutatott „Rókaut” megmutatta, hogy a közönségnek jobban tetszik az irodalmi film, mint a trükkökre épített izgalom és ezt a fejlettebb ízlést minden tekintetben kielégíti „A tenger”.

Az izgatón érdekes cselekmény egy szigeten történik, amelyet minden oldalról az Óceán magasra csapó hullámai ölelnek körül. A világitótoronyban élnek a tenger emberei, ezek a furcsa és a szárazföldiek előtt oly ismeretlen lények. Forró szenvedélyek, bánatok, szerelmek és csalódások viharzanak fel, amiket sötét színekkel fest alá a végtelen víztömeg. A képnek külön értéke a sok színes felvétel, ami gyönyörű koloritban adja vissza a tenger és a napsütötte sziget minden szépségét. A film főszerepeit Olga Csehova és Heinrich Geoge játsszák. Mindkét név nagy márka, mindkét művészt beérkeztet hűség. Az aradi Apolló mai premierje iránt tehát általános érdeklődés nyilvánul meg.

Ki volt a Ben-Hur dalús főszereplője? **Ramon Novarro.**
Miben játszik legközelebb Ramon Novarro? „Tengerészkadet”-ban.
Hol lesz a nagyszíri film premierje? **Jön! Az Erzsébet Mozgóban.** (Fanamet-sláger.)

Meghalt Tóth ur, az aradi Lloyd főpincére.

A legérdekesebb aradi főpincér hirtelen halála. — Tóth ur, az arisztokrata. Főpincér, aki emlékiratokat ír.

(Arad, március 6.) Tóth Kálmán, az aradi Lloyd főpincére, ma reggel kilenc órakor a Városi-kávéházban, ahol szolgálatot teljesített, hirtelen rosszul lett. Telefonoztak a mentőkért, akik beszállították a kózkórházba, ahol fél órai szenvedés után meghalt. Tóth ur, vagy Tóth bácsi életét, illetve halálát nem lehet így, pár sorral elintézni. Tóth Kálmán nemcsak főpincér volt, hanem filozofáló, politizáló és különös megfigyelő képességgel rendelkező ember, aki ismerte, analizálta vendégeit, kedves, szórakoztató epizódokat beszélt el nekik életéből. Mert Tóth bácsi élete érdekes és mozgásgalmas volt; életének eseményeiről könyvet írt és egy-két hónap múlva akarta megjeleníteni. Szerette, becsülte és rajongott az arisztokráciáért, amellyel valamikor nagyon sok dolga volt. Így definiálta az arisztokrata és a demokrata politikusokat:

— Ha az arisztokrata politikus rendelt valamit, azt mondta: „kérem Tóth ur, legyen szives, hozzon nekem egy szép sonkát!” — A demokrata pedig így: „Tóth, gyorsan egy sonkát, de szép legyen, mert visszakiűlöm!”

Belőle is kiáradt valami az arisztokráciából. Akik hisznek a reinkarnációban, azok feltételezik, hogy Tóth Kálmán valamely előző életében herceg, de legalább is gróf lehetett. Senki sem szólította Kálmánnak, mint általában szokás a pincéreket keresztneveikön szólítani. Mindenki Tóth urnak, vagy bizalmasabban, Tóth bácsinak nevezte. A törzsvendégeknek egy-egy pihenő percben mesélt arról, hogy fiatal pincér korában a budapesti keleti pályaudvaron ő szolgált ki az akkor Ferdinánd trónörökös, aki később Románia — ma már elhunyt — királya lett. Csernoch János az elhunyt hercegprímás, akkor csanádi püspök, egy tiszteletére adott banketten megkérdezte, ki díszítette fel az asztalt. Megmondták neki, hogy Tóth Kálmán, a temesvári Koronaherceg főpincére. A hercegprímás magához hívatta a főpincért és így szólt:

— Fiam, amit maga csinált, az már valószínű művészet.

A Koronahercegben harminc esztendeig volt főpincér. Ebbe a szállodába és kávéháza jártak ezelőtt a nagyhirű vendégpolitikusok. Annak idején Tóth Kálmán lelkes politikus volt. Egy izgalmas választási előkészület alatt egy nyilatkozat jelent meg több aláírással, amelyben az ottani ellenzéknek néhány tagja nyilvánosságra hozta, hogy a kormány jelöltjére szavaz, mert elvesztette bizalmát az ellenzék jelöltjével szemben. Az aláírt nevek között szerepelt Tóth Kálmán neve is. Másnap nyílttéri közlemény jelent meg, amelyben Tóth Kálmán kijelenti, hogy nevét tudta és beleegyezése nélkül irták a nyilatkozat alá, amellyel ő nem azonosítja magát. Nagy konsternációt keltett a közlemény. A kormánypárt vezetési kényszeríteni akarták, hogy vonja vissza nyilatkozatát, mert azt az ellenzék kortesei nagyszerűen kihasználhatják. A főpincér hajthatatlan maradt. A Koronaherceg tulajdonosai kijelentették, ha nem vonja vissza, tízenöt nap múlva mehet Isten hírével. Tóth kijelentette:

— Sem pénzzel, sem fenyegetéssel nem vehetnek rá, hogy megváltoztassam meggyőződésemet. (Érdekes, hogy később Tóth ur a leghevesebb, legrajongóbb híve lett Tisza István grófnak.)

Aznap megérkezett Temesvárra Kluen-Héderváry miniszterelnök kíséretével és a Koronahercegben szállt meg. A szálloda összes ablakait záptojásokkal verte be a kortések által feligazgatott tömeg. A politikusok ki sem mertek mozdulni. Estére bankett készült a nagyteremben és ki rendezheti más, mint Tóth Kálmán. A gyönyörűen terített asztal meglepte a

miniszterelnököt és kíséretét. Kint ordított a tömeg:

— Abcug! . . . Le vele! . . .

És röpiültek a kövek és tojások a bedeszkázott ablakokra. Tóth Kálmán egzecirozta a pincérhadat és úgy ment minden, mint a Karikacsapás. Vége lett a bankettnek és a politikusokat várta a különvonat. A város fejei rettegettek ettől a pillanattól. Hogyan lehet őket sértetlenül kiszállítani? Ez volt a legnagyobb probléma. A miniszterelnök is kényelmetlen helyzetben volt és ennek kifejezést is adott. Az izgalom tetőfokra hágott, amikor előállott Tóth Kálmán:

— Kegyelmes uram, ha utánam jönnek, sértetlenül távozhatnak.

Zeg-zugos lépcsőkön keresztül elvezette a vendégeket a főur egy kijáratához, ahol egyetlen ember sem állott.

— Köszönöm — szólt a miniszterelnök és kezet nyújtott Tóthnak.

A polgármester megszólal:

— Kegyelmes uram, ez az az ember, aki ma leadta azt a kellemetlen nyilatkozatot.

— Igen — szólt Kluen-Héderváry — örülök, hogy megismertem, mert szeretem és becsülöm a gerinces embereket.

És másodszor is kezet nyújtott Tóth Kálmánnak. Persze a felmondásból nem lett semmi, sőt a főur fizetésemelést kapott. Igen sok hasonló epizódja volt Tóth bácsi életének. Ismerte még Budapestről az ország híres színészeit, íróit, akiket kamatmentes kölcsönökkel látott el. Beavatták őt intim titkaikba, szerelmi ügyeikbe és nagyon sokszor kikérték tanácsát a megfontolt, okos Tóth bácsinak. Ismerte személyesen Bethlen István miniszterelnököt, ismerte Wekerlét, Kossuth Ferencet, de nem csak úgy látásból; beszélt is velük.

És Tóth bácsi ma reggel, hatvanégy éves korában meghalt. Egyetlen vágya volt még életében, hogy kiadhassa emlékiratait. Mintha érezte volna közeledő halálát, tegnap reggel azt mondta egyik kollegájának:

— Ha meghalok, azt szeretném, hogy cigányzenekarral temessenek el és a cigányok azt huzzák, hogy: „Valakit keresek, valakire várok” és „Emlékszel-e?” Szeretnék — folytatta — hirtelen meghalni, szenvedés nélkül. Tóth bácsi utóbbi kívánsága teljesült, hirtelen halt meg. Bizonyára az első kívánságát is teljesíteni fogják az aradi cigányok. Halála alkalmából az aradi Lloyd-társulat gyászlobogót tűzött öreg, hűséges főpincére, Tóth ur emlékezetére. (p. v.)

Törvényszéki főelnök a bíróság előtt.

Okirathamisítással vádolják a chisinaui törvényszék felfüggesztett elnökét.

Chisinauból jelentik: A chisinaui törvényszék ma tárgyalta Mircea Paraschivescu chisinaui törvényszék főelnök bűnpörét, aki ellen Sebastian Teodorescu, volt chisinaui averescanus prefektus feljelentésére indult meg az eljárás. Teodorescu ugyanis azzal vádolta meg Paraschivescut, hogy egy birtokperben felvett jegyzőkönyv szövegét utólag meghamisította, ami áltai közokirathamisítást követett el. A miniszteri vizsgálat igaznak találta a volt prefektus súlyos vádiát és ezért a főelnököt felfüggesztették állásától. A mai tárgyaláson, amelyen nagyszámú közönség is megjelent, Teodorescu fentartotta a vádat és kérte a miniszteri vizsgálóbiztosok kihallgatását, amelyben a törvényszéknek a vizsgálati iratok megálatapításaira vonatkozólag kétségei volnának. A törvényszék azután a tárgyalás folytatását elhalasztotta.

Irodalom és művészet

Passiójáték Aradon.

Bibliai élőképek az aradi színházban.

A „Jézus élete” című bibliai képsorozat már néhány évvel ezelőtt hatalmas sikert aratott Aradon és most Arad katolikus társadalmára a pompás bibliai élőképek felelevenítésére, illetve repriméjére készül. Március 23., 24. és 25-én lesz a bibliai képsorozat előadása az aradi színházban, s már a közelmúltban meg is kezdődtek a szorgos előkészületek. Külön rendezőbizottság is alakult dr. Lakatos Ottó, Steinitzer Jenny, Sima Dezső és Schweitzer József dr. valamint Hetényi D. Elemér színházi főrendező, színpadi rendező vezetésével. A bibliai képsorozat husz képet foglal magában, amelyek egytől-egyig híres emberek alkotásai után készülnek. A husz kép a következő bibliai jeleneteket rögzíti le: Angyali üdvözlés, Betlehemben, A szent család, A 12 éves Jézus, Hegyi beszéd, Magdalahi Mária, Jézus Jákob kútjánál Bethániában, Jézus meggyógyítja a vak ifjút, Jézus a kisderek között, Utolsó vacsora, Az Olajfák hegyén, Krisztus Pilátus előtt, Veronika kendője, Krisztus a kereszttel, Golgotha, Krisztus temetése (új kép), Jézus sírjánál, Feltámadás, Krisztus az én bizalmam. Az előadást mindvégig beszéddel kíséri dr. Nagy Orbán. A husz hatalmas képből mintegy 180 szereplő vesz részt és az énekeknek három énekkar: a templomi vegyes kórus, a Jézus Szíve gyermekkar és a Katolikus Dalárda működik közre. A befolyó tiszta jövedelem vallásos célt szolgál, amennyiben azt a Mossóczy-telepi templom alapja javára fordítják. Arad egész katolikus társadalmának szép napjai lesznek a vallásos előadások, amelyek iránt már most is széles körökben hatalmas érdeklődés nyilvánult meg.

Az aradi városi színház heti műsora. Szerda: A berlini opera vendégjátéka: A fortélyos leányok és a Megcsalt kádi. Csütörtökön: Az utolsó bölény. (Premier.)

A német Kamara-társulat, második estjén, Pergolesi „Guny és féltékenység” című háromfelvonásos operáját mutatta be. Ezt az ódon, naiv meséjű, de nemesveretű, klasszikus operát szinte modernné varázsolta az átstilizált, pompás előadás. Ezuttal is a tökéletes mimika és a tiszta, plasztikusan tagolt szövegkiejtés ejtettek bámulatba. Ez az opera különben hangilag is nagy feladatot ró az énekesekre. Ha nincs is köztük hangfenomén, de a precíz összetanultság és a német alaposággal kicizellált finom részletmunka most is meghozták a megérdemelt sikert. Az egyes alakítások, Stenglin groteszk Massaccioja, Maria Rubinstein pajkos Dorinája, Fritz Göllnitz Angeloja, külön-külön is kiválóak voltak. Méltón osztozott a sikerben Hans Holtorf rendező és Vultée karmester, aki az opera kényes zenekari részeit szuverén módon oldotta meg. **Dr. Sz. K.**

Baklanoff a világhírű orosz baritonista mint Rigoletto. E hó 16-án a városi színházban kerül előadásra a Rigoletto opera. Baklanoff, aki a ma élő baritonisták legnagyobbja, éneklie a címszerepet. Baklanoff mint ábrázolóművész is ép olyan grandiózus, mint amilyen ragyogó énekes. Partnere mint Gilda, Beamter René lesz, kinek nevét ugyancsak rövidesen a világhírű sztárok között fogják emlegetni. A vezető tenor szerepet (herceg) Sugár Frigyes vállalta, ki már kedves ismerőse Aradnak. Kiegészíti ezt a pompás művészegyüttest Róna Dezső, aki ezuttal az opera egyik mellékszerepét (Monteronét) éneklie. Magdalená szerepét Horváth Mici játsza. Közreműködik a Városi Színház megerősített ének- és zenekara. A gyereket a színházi pénztár már árusítja.

ERZSEBET MOZGO Ma d. u. 5, 7 és 9 órakor Erdélyben premier.

TELEFON SZÁM 70.

Saját zenével! A legragyogóbb világsztár! Enkbatétekkel!

„Heidelbergben vesztetem el a szívemet”

Elővételi pénztár d. u. 3-tól 5-ig emelt helyárak. Jön! „TENGERESZ KADETT” Ramon Navarroval. Az előadások PONTOSAN kezdődnek.

Egy újságíró véres szerelmi drámája Clujon.

Győri Endre nagyszabeni újságíró ellen revolveres merényletet követett el az uccán egy nagyszabeni urileány, mert nem akarta feleségül venni.

(Az Aradi Közlöny cluji tudósítójának távirata.) Ma délután négy órakor a cluji sziguranca épülete előtt véres szerelmi dráma játszódott le, amelynek szereplői Győri Endre sibiui (nagyszabeni) újságíró és Jakab Edit 23 éves sibiui (nagyszabeni) urileány. Győri Endre éveken keresztül udvarolt a fiatal leánynak, akinek házasságot is ígért, azonban néhány héttel ezelőtt szakított vele és minden bejelentés nélkül Clujra (Kolozsvárra) távozott. Amikor a szerelmében csalódott urileánynak tudomására jutott, hogy Győri Clujon (Kolozsváron) tartózkodik, utána ment azzal a szándékkal, hogy még egy utolsó kísérletet tesz és ha Győri ekkor sem hajlandó szavát beváltani, merényletet követ el ellene.

Ma délután négy órakor találkoztak egymással a református templom előtt, ahonnan karonfogva tettek meg az utat a sziguranca

épületéig. Utközben a leány ismét kérte Győrit, hogy vegye őt feleségül, de az újságíró erről hallani sem akart. A visszautasítás hallatára a leány előrántotta revolverét és Győrire lött, akinek azonban az utolsó pillanatban sikerült fejét elkapnia, úgy, hogy a halántékának irányozott golyó csak arccsontját és orriregét roncsolta össze. A lövés zajára nagy tömeg gyűlt össze, a merénylet színhelyén és a vérben fetrengő embert a sziguranca épületébe szállították és ott részesítették első segélyben. Nemsokára megérkeztek a mentők, akik a sebészeti klinikára szállították a szerelmi tragédia áldozatát. Győri Endrén azonnal műtétet hajtottak végre és az orvosok véleménye szerint állapota súlyos bár, de nem életveszélyes. A merénylető nőt a rendőrség le-tartóztatta.

Március 15! Schubert-centennáriumi! Schubert Ferenc, a nagy osztrák zeneköltő halálának 100-ik évfordulóját ünnepli az 1928-as esztendő. Arad is bekapcsolódik az ünneplésbe és március 15-én a Minorita Kulturházban nívós Schubert-émlékünnepély lesz. Jegyek az estélyre már válthatók Oláh Sándor papirkereskedésében.

Az aradi színházi iroda hírei. A berlini Kamara-opera utolsó fellépte. Szerdán este fejezi be aradi vendégjátékait a berlini Kamara-opera és erre az alkalomra tartogatja műsora legnagyobb eseményét: Gluckot. Az opera zseniális reformátorának két pompás és csak ritkán színrekerülő operáját játsszák. A „Megcsalt kádi” és a „Fortélyos leányok” remekei a zeneirodalomnak és bár százötven évesek már, mégis örökké frissek és újak. A szerdai előadás iránt egész Aradon nagy az érdeklődés. — Az utolsó bölény a címe annak a briliáns vígjátéknak, amit csütörtökön mutat be az aradi színház prózai együttese. Az utolsó bölény hálás szerephez juttatja Fekete Irént, ezt a kvalitásos prózai színésznőt, továbbá a mindig kitűnő Mészáros és Jávort, akiken kívül vezető szerepet játszanak még Szepessy Edt, Pállay Manyi, Szepessy Eta, Faludi, Kallós és Olasz. A darab újszerű rendezésben és érdekes díszletekkel kerül színre.

Sirius meleg nyarat jósol.

Az időjós szerint jó közepes termés lesz. — Az időjárás érdekes váltakozása.

(Arad, március 6.) Sirius, az ismert időjós az idei évre az alábbi érdekes jövendölést állítja fel: Március első pár napja kisé szeszélyes, 6-tól 11-ig szép, meleg idő, 10—12, sőt 15 Celsius fok melegre van kilátás. Március 16-tól pár napi lehülés állapítható meg. Egy kis márciusi hó ígérkezik, különösen a hegyes vidékeken. Nagyobb havazás Angliában és Németországban ígérkezik. Március 21-én Európában földrengés lesz észlelhető.

Áprilisban az egész hónap csapadékos jellegűnek mondható. Áprilisban igen szeszélyes, sőt kritikus napok ígérkeznek. Az egyik helyen zivataros eső, míg a másik helyen hócsapadék lesz. 1-től 6-ig szép meleg, utóbb zivataros eső jön. 7, 8, 9, 10, 11-én szép idő lesz, helyenként esővel, 12, 13, 14-én szeszélyes, hűvös idő, 15—22-ig szép idő kevés esővel, 23—30-ig esős, hűvös, szeles idő jön. Április 4-én és 20-án Európában kisebb-nagyobb földrengések lesznek észlelhetők. Április 8 és 9-én, a husvéti ünnepekre szép idő lesz, csak kevés helyen jön kevés eső.

Május szép meleg időjárás ígér, helyenként zivataros esőkkel. Nagyobb esőzések a következő napokon várhatók: 1—4-ig, 11—14-ig, 19, 20 és 21-én, a többi napokon szép meleg időjárás ígérkezik.

Junius szeszélyes és csapadékos időjárás ígér. Az első és utolsó két hete jónak

mondható, csak a középső két hete kritikus. Nagyobb zivataros esők várhatók Európa több részében 1—4-ig, 9—14-ig, 16, 17, 20, 21, 22 és 23-án.

Julius gyönyörű szép meleg időjárás ígér, sőt nagy hőséget, azaz hőhullámot hoz. Helyenként zivataros esők lesznek, 1—5-ig szörványos zivataros eső, 5—11-ig igen meleg idő, 15-ére hűvös, 18-tól 30-ig szép meleg időjárás várható. Európa nagy részére kiterjed a nagy hőség.

Augusztusban több szép meleg napon lesz részünk. Igen nagy zivatarok és viharok lesznek, egy párszor erős lehüléssel. 1—6-ig nagyobb zivatarok, 7, 8, 9 és 10-én kritikus napok, 16, 18 és 19-én nagyon kell vigyázni, mert a zivatar és vihar igen sok kárt tehet.

Szeptemberben tulnyomóan száraz, szép meleg időjárás várhatunk. Csak helyenként lesz kevés, zivataros eső 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17, 24 és 30-án.

Októberben több szép meleg napon lesz részünk. Félcspadékos jellegűnek mondható. Októberben igen nagy köd várható, különösen a reggeli órákban. 9 és 10 órától a köd leesik, utána szép enyhe idő lesz. Esős napok a következők: 3, 4, 6, 15, 16, 20, 23 és 24.

November 10-ig számíthatunk kedvező időjárásra, 10—12-től éjjeli fagy, hócsapadék lesz, november 16—17-től európai havazás állapítható meg, mely több napig tart.

December tulnyomóan borult, ködös, hideg lesz. Sok helyen havazások és nagy viharok lesznek. Hó, eső és köd váltakozik. December általában véve csapadékos jellegűnek mondható.

1928. évben közep jó termés várható. — Több évig 1928-tól 1934-ig közepes jótermésű esztendők várhatók. Szőlőtermés ez évben igen jónak mondható. Gyümölcs és hüvelyes vetemény szintén jónak ígérkezik. A nyár melegnek ígérkezik, csak igen változó lesz. A meleg napok után hirtelen erős lehülések várhatók. Sok helyen lesz árvíz s kisebb-nagyobb földrengés.

Rendőri hírek. Bajos István Strada Caragiale (Csiky Gergely-ucca) 28. számú ház lakója feljelentést tett az aradi államrendőrségen, hogy Márton Anna nevű cseléde megszökött, de előzőleg kifosztotta lakását. Nagyértékű ruhaneműket és több ezer lej készpénzt lopott el a hűtlen cseléd. Nagy Ferenc Strada Trandafirilor (Botond-ucca) 3. számú ház lakója egyik családtagja ellen tett hasonló feljelentést, aki ruhaneműket és tizezer lej lopott el szökése előtt. Ballucs Mátyás aradi lakos kerékpárját lopták el. A lopások ügyében a rendőrség megindította a nyomozást.

U R A N I A	Egy riporter mulattató utleírása	U R A N I A
	Repülés a föld körül	
	mindkét rész egyszerre	
	pénztékértől.	

Ingyen bor-, sör- és pálinka-kóstoló lesz március 10-én, szombaton a **New-York kávéház és sörözőben.**

Feltűnő éles árak és figyelmes kiszolgálás. Katonazené és ifj. Csóka Józsi elsőranguan összeállított zenekarával **HANGVERSENYEZ.**

K Ö Z G A Z D A S Á G.

Aradi kisbank negyedszázados jubileuma.

Az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezetének ünnepi közgyűlése. — Alapítvány az intézet elnökének nevére.

(Arad, március 6.) Csendben, minden nagyobb külsőség nélkül ülte meg tegnap délután egy kisebb, de színes-multi aradi pénzintézet negyedszázados fennállásának jubileumát. Ez a bank, az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezetében abban az időben alakult, amikor a régi Magyarországon mindenütt divatban voltak az u. n. piculás-bankok Szövetkezetek voltak ezek is, de elterjedésben a gombamódra szaporodó, rosszhírű szövetkezetekkel, az u. n. nyuzdákkal, a piculás bankok az egyszerű emberek heti befizetéseit gyűjtötték össze és halmozták 4—5—6 év múlva visszafizetendő tőkéké.

Az aradi kereskedők körének akkori vezetői alapították meg ilyen formában az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezetét. Az alapítók közül még ma is él Tedeschi Viktor, a kereskedelmi kör akkori elnöke, Hegyi Albert, a kör akkori alelnöke, Kerpich Zsigmond és Goldschmidt Sándor. Három alapító tag és pedig Daimel Lajos, Kohn S. N. és Glück Dezső viszont már nincsenek az élők sorában.

A szövetkezet a debreceni szövetkezetek mintájára alakult, ahol akkortájt vagy 12 ilyen új bank működött. Az idők során ezek nagyrészt megszűntek, beleolvadtak más intézetekbe, vagy felszámoltak. Az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezte azonban lépést tartott az idők változásával és részvénytársasággá alakult át, de mint ilyen is megtartotta a heti befizetések intézményét.

Hogy ez milyen széles gyűrűvé nőtt, mutatja az, hogy ma az intézetnél közel 100.000 egység után teljesítenek befizetéseket és az ilyen hetenként befizető kisemberek száma négy és ötezer között van.

Jelentős mozzanata az intézet történetének az, hogy abból indult ki Arad egyik nagybankjának, az Aradi Általános Takarékpénztárnak megalapítása. A jubileumi közgyűlésről az alábbi tudósításunk számol be: Az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezte részvénytársaság hétfőn tartotta huszonötödik rendes közgyűlését, amelyen Varjassy Lajos nyugalmazott polgármester elnökölt. Az igazgatóság jelentése, amelyet Farkas J. Jenő cégvezető olvasott fel, visszailleszt az intézetnek szövetkezeti formában történt megalapítására és kegyelettel emlékezett meg azon alapítókról, akik időközben elhunytak: Daimel Lajos, Kohn S. N. és Glück Dezső aradi kereskedőkről. A közgyűlés tudomásul vette az elmúlt évi mérleget, amely a tartalékalapnak egy millió lejre történt kiegészítése után 614.258 lej nyereséget tüntet fel, amelyből 400.000 lejt fizetnek osztalékra. Az igazgatóság és felügyelő bizottság tagjainak újraválasztása után a közgyűlés kimondta, hogy a huszonöt éves fennállás emlékére, az intézet egyik buzgó alapítója és huszonöt éven át igazgatósági tagja, a ma elnöke, Hegyi Albert nevére ötvénezer lej összegű Hegyi Albert tsztviselői segélyalapot létesít.

Zürichben 3.19, Párisban 15.60 a lej

Helyi valutaárak. (Március hó 6.)
Kifizetések: Berlin 39.20, Newyork 163.60, London 798.50, Páris 6.45, Milánó 8.68, Prága 4.86, Budapest 28.66, Zágráb 2.88, Bécs 23.10, Zürich 31.55. — Áru: Márka 39. dollár 163, angol font 795, francia frank 6.60, olasz líra 8.65, cseh korona 4.85, pengő 28.80, dinár 2.85, osztrák schilling 23.20, svájci frank 31.50. — Pénz: Márka 38.50, dollár 162.25, angol font 790, francia frank 6.50, olasz líra 8.55, cseh korona 4.80, pengő 28.60, dinár 2.80, osztrák schilling 23, svájci frank 31.20. — Irányzat: Tartott.

Zürichi tőzsdényítés. (Március hó 6.)
Berlin 124.15, Amsterdam 209, Newyork 519.50, London 2534.50, Páris 20.43.50, Milánó 27.42.50, Prága 15.39.50, Budapest 90.85, Belgrád 9.13.25, Bucuresti 3.19, Varsó 58.20, Bécs 73.20.

Zürichi tőzsdézárlat. (Március hó 6.)
Berlin 124.20, Amsterdam 209, Newyork 519.45, London 2534.50, Páris 20.43.50, Milánó 27.40, Prága 15.39.50, Budapest 98.85, Belgrád 9.13.25, Bucuresti 3.19, Varsó 58.20, Bécs 73.17.50.

Bucuresti-i tőzsdézárlat. (Március hó 6.)
Devizák: Páris 6.42, Berlin 39, London 795.75, Newyork 162.88, Milánó 8.63, Zürich 31.42, Bécs 23, Prága 4.83, Budapest 21.54. — Valuták: Napoleon 648, márka 39.25, líra 1.18.50, török líra 0.84.50, angol font 798, francia frank 645, svájci frank 31.40, olasz líra 8.70, drachma 2.18, dollár 162, lengyel zloty 18.40, osz-

trák schilling 23.20, magyar pengő 28.40, cseh korona 4.80.

— Emelkednek a borárak. A Hegyaljáról, de az okiráltságból is olyan hírek érkeznek, hogy a szőlővesszők nagy része a nemrég megszűnt, erősen hideg időjárás következtében megfagyott. Szakértők szerint biztosra vehető, hogy az idei szőlőtermésnek legalább a fele elpusztult. Ez az elemi csapás maga után vonja a borárak emelkedését és a borinálalat csökkenését. Azok a termelők, akik még rendelkeznek készlet felett, most visszatartják boraikat, hogy a magasabb árak révén legalább részben kárpótolják magukat a fagykárért.

— Tízmillió munkanélküli van Amerikában. Washingtonból jelentik: Wagner szenátor feltűnő beszédet tartott, amelyben rámutatott arra, hogy az Egyesült-Államokban körülbelül 10 millió munkanélküli van. Javaslatára a szenátus elhatározta, hogy utasítja Dawis munkügyi minisztert megfelelő javaslat beterjesztésére, amely a nagyarányú munkanélküliség megszüntetését célozza.

— A Francia Bank tárgyal Newyorkban a román kölcsönről. Párisból jelentik: A jövő héten a Francia Bank képviselője Newyorkba utazik, hogy kiegészítse azokat a megállapodásokat, amelyeket a bank az angolokkal kötött. A bank képviselője a Federal Reserve Bank igazgatójával aranyfedezet aktuális kérdéseiről és a román valuta megjavítására szolgáló kölcsön ügyében tárgyal.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

Cenzurat: Prefectura Judetului.

Baker-láz Bécsben.

A barna táncosnő produkciói elsőrangú művészi élmények.

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) Egy hónapig tombolt a harc Bécsben Josephine Baker körül. Az utolsó pillanatig bizonytalan volt, hogy Páris csillaga felléphet-e az osztrák fővárosban. A saját üzletét féltő konkurencia szövetséget kötött a kampóskereszt hőbortosaival. Végül azonban mégis lehetővé vált Josephine Baker fellépése és Bécsnek minden oka meg van arra, hogy halás legyen azoknak, akik ellentárlottak ennek a heves ostromnak. Müller Erichnek, a Johann Strauss-Theater igazgatójának, valamint Knepler Flügő és Hohenberg György impresszáriónak köszönettel tartozik mindenki, akinek Baker bécsi fellépése módot adott arra, hogy megismerkedjenek egy nagy-nagy művésznővel, akinek minden mozdulata, minden hangja és sikolya az afrikai tavaszt varázsolja a színpadra.

Ez a fiatal, alig 22 éves félvér néger leányka olyan nagy művésznő, hogy hasábokat kellene róla írni, nagy tanulmányokat, egész könyveket és még ez is kevés lenne. Kellene, mondottuk, de nem — lehet. Nem lehet, mert művésze olyan magasan szárnyal, hogy szavakkal nem méltatható. Josephine Bakert általában a táncosnők közé sorozzák. Valóban bámulatra méltó táncokat lejt el, csodásan szép, tökéletes testének minden porcikája táncol a jazz ütemeire, azonban még sem lehet egyszerűen táncosnőnek nevezni. Hangja nincsen és mégis ha énekelni kezd, vontatottan, szomorúan hazai nótákat, annyira lenyűgöz mindenkit, hogy a színházban szinte templomi csend uralkodik. Kevesen értik a szöveget, de mindenki érzi. „I am happy... I am bad... A közönség a primitív néger-angol nóták elhangzása után szinte pillanatokig lenyűgözve, mozdulatlanul ül helyén, míg Baker végre felugrik és újból vad táncba kezd. Ekkor felzug a taps, a fehér hölgyek és urak megváltóként ünneplik ezt az édes fekete kölyköt.

A rádió és a repülőgép megszüntették a távolságokat, az egész Föld egy macskaugrás és mégsem ismerjük sárga és fekete testvéreinket. Mit tudunk a kínai irodalomról? Láttunk-e már japán színészeket, japán filmeket? Josephine Baker most megismertett bennünket a négerekkel. Akiknek a jazz eddig hangzavar, vagy legjobb esetben tánczene volt, Bakeren keresztül megismerik, hogy a **blak-bottom**, a szaxofon egy nagy népközösség, egy kiterjedt faj világnézetének, érzelmeinek, örömeinek és fájdalomának kifejezői. Mi fehérek köszönettel tartozunk Bakernek, hogy rajta keresztül megismerjük fekete testvéreinket, a feketék viszont hálával azért, hogy Afrika ismeretlenül megrágalmazott lelkét elvitte Európába. Baker nemzeti hőse a négereknek, apostola a fajok békéjének, megszüntetője a botor faji gyűlöletnek. Össze kellene fogdosni az ugynevezett fajvédőket, kényszeríteni kellene őket, hogy nézzék meg és hallgassák meg ezt a fiatal leányt és akkor a kampóskereszt nyomban lekerülne az összes gomblyukából, mert a gyűlölet kikerülne a szívekből. A stockholmi akadémia miként eddig, ezentúl is képmutató diplomaták között oszthatja ki a béke Nobel-díját, a lelkek igazi békédíjának ez a gyermekművésznő a jogos viselője.

Szemere Pál.

RÁDIÓ-MŰSOR. Szerda, március 7. Wien-Grác. 19.30. Operaelőadás. — Berlin. 21. Zenekari hangverseny. — Boroszló. 20.20. Szimfonikus hangverseny. — Frankfurt a. M. 20. Szimfonikus hangverseny. — Leipzig. 20.15. Hangverseny. — Milánó. 21. Operaelőadás. — München. 20.05. Hangverseny. — Nápoly. 20.50. Színházi zene. — Prága. 22.20. Hangverseny. — Róma. 17.30. Hangverseny. — Stuttgart. 20. Hegedű hangverseny. — Budapest. 9.30. 12. és 15. Hírek, közgazdaság. 17.30. Szimfonikus hangverseny. 20. Operaelőadás. 21.35. Jazzband.

URANIA ma, szerdán
Bánky Vilma és Ronald Colmann

slágerfilmje

A sivatag árva.

Az előadások kezdete 5, 7 és 9 órakor.

Férfi fehérneműek gyári áron kaphatók I-ma minőségben Berán Béla férfi fehérnemű készítőnél. Mérték után is!

Arad, Str. Greceanu 5. (Perényi-ucca 5. szám)

NYILTTÉR.

E rovat alatt közölték nem vállalunk felelősséget.

Műhely áthelyezés.

A n. é. közönség szives tudomására adom, hogy asztalosru üzemet a Bul. Reg. Ferdinand (Boros Beni-tér) 28. számú házba, Széchenyi-malom mellett,

helyestem át.

Készíték portál, üzletberendezések, ajtók, ablakok, előszoba-, konyhaberendezéseket és mindennemű asztalosmunkákat jutányos áron. Terv- és költségvetésekkel díjmentesen szolgálok.

A n. é. közönség további szives pártfogását kéri

Dupák József

asztalosmester

Arad, Bul. Regele Ferdinand 28.

1059

TEHERAUTÓK

különböző gyarmányok és jókarban levők igen olcsón eladó.

Megtekinthetők Aradon:

Seidner

Plața Cetăței Vechi (Óvár-téri) faterlepen.

Özv. Olasz Lajosné szül. Varga Mária mint mélyen sujtott hitves, a nagy csapástól megtörve, de az Isten szent akaratában megnyugodva tudatja, a felelhetetlen jó férj, testvér, nagybácsi, sógor, rokon és jóbarát

OLASZ LAJOS

kovács-mester

folyó évi március hó 5-én, életének 70-ik és boldog házasságának 40-ik évében, rövid, de kitinos szenvedés után a Mindenható bölcs rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai folyó hó 7-én délután fél 5 órakor fognak a Bul. Carol (Erzsébet-körút) 69. számú gyászszobából a református egyház szertartásai szerint a helybeli felső temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Pihenése csendes, drága emléke áldott legyen!

Arad, 1928. március hó 5. Olasz Sándor, Olasz Imre, testvérei, Olasz Eszter, Olasz Miklósné szül. Horváth Julianna, unokahugai, Poka Pivny Aladár, Poka Pivny Béla, Zörgő Zoltán, Olasz Miklós unokaöccsei, Poka Pivny Vencelné szül. Varga Ilona, Varga István, Olasz Sándorné, Olasz Imréné, Varga Istvánné szül. Kiss L. Ágnes sógorai, illetve sógoronai. Az összes rokonok és ismerősök nevében is. 1286

„PIETATEA” Iulia Bogza Intreprindere de in-mormantari Arad, Strada Eminescu No. 30. — Telefon 865.

Vérszegények, sápadtak, legyöngültek és étvágytalanok legjobb erősítő és hizláló szere a **Ferrol Vastáplikór.**

Egy üveg ára 95.— lej.

Készíti: 293

dr. Földes gyógyszerháza Arad

!! GŐZGÉP, !! GATTER !!

szallagfűrészt transmissiók, kerékek, csapágyak mindennemű gépkat-részek használt állapotban eladók.

Aradi Faipari Vállalat, Arad.

Teljesen jókarban levő 4 üléses

személyautó,

családi okokból nagyon olcsón és kedvező feltételekkel, sürgősen eladó. 1285

Érdeklődni: Városi kávéház főpincéjénél

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DÍJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lej, vastagabb betűvel 8. Illetve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel ki-vánt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni a kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdezősködékre válaszolunk. Ajánlatok, lelizés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

LEVELEZÉS.

Sajtkészítők figyelmébe !!

A legkisebb sajt a schweisi tejoltóval készül. Hatásos, nem romlandó készítmény. EGGER & Co. R.-T. vegyészeti gyár, Ciuj. Ugyanott kapható a Sajt-készítés kézikönyve 20 lej előzetes beküldése ellenében.

ALKALMAZÁS.

MECHANIKUS TANONCOK jó fizetéssel és fiatal munkálányok könnyű munkára felvételnek. Szegiu, főpostával szemben. 1248

SZOBALÉANYNAK ajánlom. Cimeket az Aradi Közlöny kiadójába kérek. 1281

PERFEKT szakácsnő 15-ikére felvétel. Str. Closca 7. 1283

KERESKEDŐ, ki több nyelven beszél, képviselőket vagy utazói állást vállal. Választ „Kereskedő” jellegre az Aradi Közlöny kiadójába kér. 1282

OKTATÁS.

FRANCIÁBÓL bármely osztályt előkészítők órákat jutányosan adok. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 790

VÉTEL ÉS ELADÁS.

GYÁRI ÉS PERZSA SZÖNYEGEK, komplett szobabereendezések, antik butorok, antik órák, különböző kézimunkák, vázak, szobrok, porcellánok, butorok drb. számra, gobelinek, zongorák, festmények, antik poharak, fali bőrgarnitúra, fotelok, etazser, üvegszekrény, spanyolfal, csillárok, férfi kabátok, hegedű, dísz tárgyak, stb. eladók. Salgóné, Str. Horia (Széchenyi-u.) 1. Neuman-palota. 1000

HARCSA BELA 1146

uri szabótermei, BUDAPEST, IV., Városház-u. 16.

Nagy raktár eredeti angol szövetekből, elismerten előkelő izlés, szolid árak.

Olcsóbb mint Aradon.

ANTIK és modern butorokat, műtárgyakat, antik poharakat, márkás porcellánokat, antik sálakat, használt butorokat, szövegeket, szervizeket, férfi ruhákat, fehérneműket, stb. bizományba veszek azok magas árban való gyors eladásáról gondoskodom. Salgóné, Strada Horia (Széchenyi-u.) Neuman-palota. 1000

MACULATURA PAPIR 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

LAKÁS.

HÁROM vagy négyszobás modern lakást május 1-re keresek. Cimeket Rudolf Mosse hirdetőbe. 10501

KÉT esetleg háromszobás magánház májusra kiadó Gyár-ucca közelében. Bővebbet Pálffy, Str. Cogalniceanu 15. 1279

KÜLÖNFÉLÉK.

SZOMBATON Bécsbe és Pestre utazom, minden megbízást vállalom. Darvas Zsuzsanna, Str. Consistorialui 7. II. em. 8. 1280

Gyönyörű új majolika króm **eserépkálya** és egy alig használt Singer-varrógép eladó. Földes Str. Romanului (Zrínyi-ucca) 6. 1284

Tökéletes jókarban levő

507-es Fiat Compe

olcsón, kedvező fizetési feltételekkel eladó.

Érdeklődni Fehér Kereszt portásánál. 1284

VIZUMOK követségeknél Utilevelősszabítások, C.F.R. bérletek

!! **Künstler-vizumiroda** !!
Arad, Bul. Reg. Maria 22. :: TELEFON: 86. :: Dácia-szállóval szemben.

Bármily ügyet vagy megbízást pontosan elintézek.

Átköltözéseket

helyben és vidékre nyitott és zárt butorszallító kocsikkal felelősség mellett pontosan és olcsón teljesít:

Éliás Lipót Fia szállító

Arad, Str. Eminescu (Deák F.-u.) 16. Telefon 250 sz.

HIRDESSEN a 43 éve „Aradi Közlöny”-ben!